

REGLUGERÐ

um búfjárrækt.

I. KAFLI

Um starfsemi búfjárræktardeilda búnaðarsambanda og héraðs- ráðunauta í búfjárrækt.

1. gr.

Búnaðarsambandi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að umbótum í búfjárrækt á sambandssvæðinu. Er tveimur eða fleiri samliggjandi samböndum heimilt að vinna saman að einstökum þáttum búfjárræktarinnar, svo sem með stofnun og rekstri sæðingarstöðva og sameiginlegri starfsemi ráðunauta, enda sé ráðning þeirra í samræmi við ákvæði 2. gr. Samþykktir samkvæmt grein þessari skulu gerðar eftir fyrirmynd frá Búnaðarfélagi Íslands og staðfestar af stjórn þess.

2. gr.

Búnaðarsamband, sem setur sér búfjárræktarsamþykkt, sbr. 1. gr., ræður til sín ráðunaut — héraðsráðunaut —. Héraðsráðunautar skulu hafa lokið kandidatsprófi í búfræði. Búnaðarfélag Íslands samþykkir ráðningu þeirra.

Sé svæði það, er búnaðarsamband nær yfir, eigi stærra en svo að dómi Búnaðarfélags Íslands, að einn ráðunautur geti annazt leiðbeiningastörf, bæði í búfjárrækt og jarðrækt, skal hann ráðinn með tilliti til þess. Ráða má fleiri en einn ráðunaut í búfjárrækt, sé sambandssvæðið það stórt að dómi Búnaðarfélags Íslands, að einn maður fái ekki annað þeim störfum, er um getur í 3. gr.

Þar, sem búnaðarsambönd hafa sameiginlega ráðunautastarfsemi í einni eða fleiri greinum búfjárræktar, skal fjöldi búfjárræktarráðunauta á sambandssvæðunum eigi fara fram úr því, sem hæfilegt yrði talið, að dómi Búnaðarfélags Íslands, ef samböndin störfuðu hvert í sínu lagi.

3. gr.

Verkefni héraðsráðunauta í búfjárrækt er sem hér segir:

1. Vinna að því, að ákvæðum búfjárræktarlaganna sé fram fylgt; að búnaðarfélagin geri búfjárræktina ásamt með jarðræktinni að höfuðverkefni sínu, eða að stofnuð séu sérstök búfjárræktarfélag, ef vænlegra þykir til árangurs; hafa eftirlit með þeim félögum og sjá um úrvinnslu úr skýrslum þeirra.
2. Fara um meðal bænda, svo sem við verður komið, skoða búfé þeirra og leiðbeina um kynbætur, fóðrun og hirðingu og hafa yfirumsjón með forðagæzlu, sbr. 63. gr., svo og veita leiðbeiningar og aðstoð við kaup og sölu kynbótagripa.
3. Hafa umsjón með sæðingarstöðvum, afkvæmaprófunum og uppeldisstöðvum kynbótagripa.
4. Sækja aðalfundi búnaðar- og búfjárræktarféлага, eftir því sem tók eru á, og flytja þar erindi um búfjárrækt og félagsstarfsemi í þeirri grein.

5. Hafa samráð og samvinnu við búfjárræktarráðunauta Búnaðarfélags Íslands um kynbótastarfsemi, framkvæmd búfjársýninga o. fl.

4. gr.

Ríkissjóður greiðir búnaðarsamböndunum 65 hundraðshluta af launum héraðsráðunauta í búfjárrækt, og skulu laun þeirra, sem sá hundraðshluti miðast við, samþykkt af landbúnaðarráðherra, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

5. gr.

Búnaðarfélag Íslands annast greiðslu á framlagi ríkissjóðs til búnaðarsambandanna samkvæmt kafla þessum.

II. KAFLI

Um nautgriparækt.

6. gr.

Eftir hverjar sveitar- og bæjarstjórnarkosningar kýs sveitarstjórn þriggja manna kynbótanefnd, ef héraðsráðunaut þykir ástæða til, þar sem búnaðarfélag hefur ekki sett sér nautgriparæktarsamþykkt samkvæmt búfjárræktarlögum, né heldur er starfandi nautgriparæktarfélag, sem fengið hefur lög sín staðfest af Búnaðarfélagi Íslands. Stjórn nautgriparæktarfélags, sem í er meiri hluti kýreigenda, er sjálfkjörin kynbótanefnd.

Setji búnaðarfélag sér nautgriparæktarsamþykkt, eftir að kosin hefur verið kynbótanefnd, eða stofnað er sérstakt nautgriparæktarfélag, sbr. fyrri málsgrein, fellur starf nefndarinnar niður, en við tekur stjórn þess félags, er samþykktina setti, eða þeir menn, er félagið kýs til þess sérstaklega.

7. gr.

Kynbótanefnd sér um, að til séu hæfilega mörg kyngóð og efnileg naut til afnota á starfssvæðinu, enda sé ekki aðstaða til sæðinga.

Heimilt er kynbótanefnd að kaupa naut, taka á leigu eða semja um það á annan hátt, eftir því sem bezt þykir henta.

Kynbótanefndum tveggja eða fleiri sveitarfélaga er heimilt að hafa samvinnu um kynbætur, þar sem önnur lög hamla ekki (sbr. lög um sauðfjárveikivarnir). Verði breytingar á nautahaldi, ber að tilkynna það eftir þörfum.

Kostnað við þessa starfsemi, svo sem landleigu, fóður, girðingu, afborganir og vexti af lánum o. s. frv., greiða kýreigendur í hlutfalli við kúafjölda í byrjun hvers árs. Lausir við þátttöku í kostnaði þessum eru þeir, sem óhægt eiga um vik, að dómi ráðunautar, vegna vegalengda eða torleiðis, enda noti þeir önnur naut en þau, sem sem kynbótanefnd velur.

Kynbótanefnd bókar gerðir sínar. Á fundum hennar ræður afl atkvæða. Löglega boðaður nefndarfundur er ályktunarfær, þótt einn nefndarmanna vanti, ef hinir tveir eru sammála. Formaður nefndarinnar gerir árlega reikning yfir tekjur og gjöld nautahaldsins, og ber að endurskoða hann ásamt með reikningum sveitarsjóðs. Þóknun til kynbótanefndar, ef um er að ræða, ákveður hreppsnefnd, og telst hún með öðrum gjöldum sveitarsjóðs. Heimilt er kynbótanefnd, ef samþykkt er af meiri hluta kýreigenda, að láta greiða nautstolla með fóðrun eða heyi að nokkru leyti eða öllu, enda gangi það hlutfallslega jafnt yfir alla.

8. gr.

Öll naut, 7 mánaða og eldri, ber að gelda, gefa inni eða hafa í öruggri vörzlu. Nú sleppur naut og tjón hlýzt af, og ber þá sá ábyrgð á, er vörzluna skyldi annast,

og er hann skaðabótaskyldur. Taka má slíkt naut utan heimahaga eiganda eða ábyrgðarmanns og fara með sem óskipafénað. Sé nautið á vegum kynbótanefndar eða hafi hlotið viðurkenningu sem kynbótanaut, ber þeim, sem handsamar það, að gera kynbótanefnd þegar aðvart, en hún tekur nautið svo fljótt sem við verður komið og greiðir áfallinn kostnað. Hafi nautið ekki verið í ábyrgð kynbótanefndar, á hún rétt á endurgreiðslu frá þeim, sem ábyrgðina bar. Vitji kynbótanefnd ekki nauðsins innan tveggja sólarhringa frá því er henni var gert aðvart, ber þeim, sem tók nautið í hald, að afhenda það hreppstjóra, sem þá selur það á opinberu uppboði með eins mánaðar innlausnarfresti.

9. gr.

Búnaðarfélag getur sett sér samþykkt um að vinna að kynbótum nautgripa á félagssvæðinu, enda sé þar ekki starfandi nautgriparæktarfélag, sem í er meiri hluti kveigenda. Hafi slík samþykkt eigi verið sett, geta 6 bændur hið fæsta í einu sveitarfélagi eða fleirum, ef saman liggja, stofnað með sér nautgriparæktarfélag til að vinna að þessum málum, sbr. 7. gr. Samþykktir búnaðarféлага og nautgriparæktarféлага ber að sniða eftir fyrirmynd, sem Búnaðarfélag Íslands lætur þeim í té, og taka gildi, er hlotið hafa staðfestingu Búnaðarfélags Íslands.

Hver félagsmaður skal færa glöggar og nákvæmar skýrslur um kýr sínar og afurðir þeirra í skýrslubækur, sem Búnaðarfélag Íslands gefur út eða samþykkir.

Stjórn hvers nautgriparæktarfélags skal árlega fyrir lok aprilmánaðar senda Búnaðarfélagi Íslands útdrátt úr skýrslum félagsmanna á eyðublöðum, er Búnaðarfélag Íslands leggur til, og útfylltum eftir fyrirælum þess. Þó getur nautgriparæktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands veitt búnaðarsamböndum og nautgriparæktarsamböndum, sem sjá um uppgjör fyrir félögin á hlutaðeigandi sambands- svæði, undanþágu til loka júlímánaðar til að skila skýrslum þessum, ef sérstaklega stendur á. Nautgriparæktarfélagum er þó skylt að senda útdrátt úr skýrslum félags- anna vegna uppgjörs eins oft og nauðsyn krefur, ef breytingar verða á tilhögun þess frá því sem nú er. Sama gildir um nautgriparæktar- og búnaðarsambönd, þar sem þau sjá um uppgjör.

10. gr.

Búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag, sem fengið hefur samþykkt sína staðfesta, fær styrk til starfsemi sinnar, eins og hér greinir á hverja reiknaða árskú, en tala þeirra á hverju búi er fundin með því að leggja saman skýrsludaga allra kúnna og deila í þá útkomu með 365:

1. Kr. 9.60, sé fitumagn mjólkur rannsakað sjaldnar en 6 sinnum á ári.
2. Kr. 18.60, sé fitumagn mjólkur rannsakað minnst annan hvern mánuð.

Styrkurinn greiðist eftir á, þegar félagið hefur sent Búnaðarfélagi Íslands skýrslur í því formi, er það krefst, sbr. 9. og 11. gr. Fullnægi félag ekki ákvæðum þessarar reglugerðar um tölu félagsmanna, skýrsluhald og skil á skýrslum til Búnaðarfélags Íslands, hlýtur það ekki framlag vegna árlegrar starfsemi sinnar eða til nautahalds.

Sé búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag aðili að nautgriparæktarsambandi eða búnaðarsambandi, sem sett hefur sér nautgriparæktarsamþykkt, greiðast fram- lög samkv. þessari og 11. gr. til hlutaðeigandi sambands, sem síðan endurgreiðir fé- laginu framlagið, nema samþykkt sambandsins kveði öðruvísi á.

11. gr.

Búnaðarfélag og nautgriparæktarfélag fá auk framlags þess, sem getur í 13. gr. aðstoð til nautahalds, ef þau nota naut, sem eru að minnsta kosti tveggja ára gömul og hafa hlotið I. eða II. verðlaun á nautgripasýningu eða verið viðurkennd þess verð af nautgriparæktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands. Framlag þetta, sem greið-

ist úr ríkissjóði, er kr. 1200.00 á tveggja til fjögurra ára naut, kr. 2660.00 á eldri naut, hafi þau hlotið II. verðlaun, en kr. 4200.00 á I. verðlauna naut.

Framlög þessi til nautahalds miðast við almanaksárið. Naut, sem verða tveggja eða fjögurra ára á árinu, svo og naut, sem hljóta I. verðlauna viðurkenningu á árinu, svo og naut, sem hljóta I. verðlauna viðurkenningu á árinu, skulu teljast til nauta í tilsvarendi flokki allt árið, enda séu þau enn á vegum félagsins í árslok.

Framlagið greiðist árlega, meðan nautið nýtur þessara viðurkenninga. Heimilt er enn fremur að greiða allt að 25% herra framlag á naut, sem alið er inni að sumrinu. Framlag á naut, sem notað er á vegum félagsins hluta úr árinu, miðast við þann hluta aðeins, reiknað í heilum mándum.

Skýrslur um naut félagsins skal senda með öðrum skýrslum þess til Búnaðarfélags Íslands í samræmi við ákvæði 9. gr. Um rétt til að hljóta framlag vegna nautahalds samkvæmt þessari grein fer eftir ákvæðum 10. gr.

Félög þau, sem hafa aðstöðu til að fá flestar kýr sínar sæddar frá sæðingarstöð, að dómi nautgriparæktarráðunautar Búnaðarfélags Íslands, fá ekki þetta framlag vegna nautahalds.

12. gr.

Hafi búnaðarsamband ekki sett sér búfjarræktarsamþykkt, geta nautgriparæktarfélög á sambandssvæðinu stofnað samband, ef þau hafa 1000 kýr minnst. Slíku sambandi er heimilt að ráða sér ráðunaut með sömu kjörum og getur í 4. gr. og nýtur til þess sama framlags úr ríkissjóði, enda starfi það samkvæmt samþykkt og reglum, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Í samþykkt sé meðal annars kveðið á um sameiginlegt eftirlit félaganna, ættbókarfærslu, framkvæmd fitumælinga, er eigi skulu sjaldnar vera en annan hvern mánuð, spjaldskrárfærslu þeirra kúa, sem á skýrslu eru, og hvernig jafna skuli niður kostnaði, sem leiðir af samþykktinni. Nú setur búnaðarsamband sér búfjarræktarsamþykkt, og gerist þá nautgriparæktarsamband, ef til er í umdæminu, aðili að búfjarræktardeild búnaðarsambandsins.

13. gr.

Þar, sem búnaðarsamband eða samband nautgriparæktarféлага hefur sett sér búfjarræktarsamþykkt, er heimilt að afkvæmaprófa naut, þótt uppeldi gripanna fari fram á búum einstakra bænda, enda sé farið eftir reglum, sem Búnaðarfélag Íslands setur. Framlag til þessara prófana greiðist úr ríkissjóði, allt að kr. 850.00 fyrir hvern grip, sem skráður er.

Tilgangur afkvæmaprófana er að finna stofna eða einstaklinga, sem líklegastir eru til að festa þá eiginleika mest og bezt í nautgripakyninu, sem stefnt er að við ræktun þess á hverjum tíma. Við afkvæmaprófanir skal rannsaka afurðahæfni hvers dætrahóps með tilliti til mjólkurmagns og mjólkurfitu. Búnaðarfélag Íslands getur ákveðið, að rannsóknin nái til annarra eiginleika, svo sem samsetningu mjólkurinnar að öðru leyti, mjóltunarhæfni, byggingarlags, vaxtarhraða og holdafars.

Búnaðarsamband eða nautgriparæktarsamband, sem ætlar að afkvæmaprófa naut, skal tilkynna það nautgriparæktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands, og þarf samþykki hans fyrir nautavalinu. Hann setur reglur um framkvæmd prófananna og fjölda kvigna í hverjum systrahópi.

Heildarframlag til afkvæmaprófunar á hverju nauti á búum bænda má þó aldrei verða herra en sem nemur framlagi til að afkvæmaprófa naut á afkvæmarannsóknarstöð.

Dætrahópa, sem prófaðir eru á sérstökum afkvæmarannsóknastöðvum, skal ala þar upp við sem jöfnust skilyrði innbyrðis og milli ára. Afkvæmahópar á stöðvum þessum teljast skráðir frá fæðingu, unz þeir hafa lokið fyrsta mjólkurskeiði. Naut-

griparæktarráðunautur getur samþykkt, að rannsókn sé endurtekin á 2. mjólkur-skeiði, og framlengist skráning þeirra þá um eitt ár.

Afkvæmarannsóknastöðvar skulu í byrjun hvers árs senda nautgriparæktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands skrá yfir fjölda og aldurs skeið dætra í hverjum hópi, sem í prófun er, ásamt skýrslu um niðurstöður rannsókna, sem lokið var áður og í því formi, er félagið samþykkir. Greiðist þá framlag fyrir hvern dætrahóp, í fyrsta sinn, þegar hópurinn er orðinn minnst 8 mánaða gamall í árslok. Framlag til afkvæmaprófana á einstökum bæjum greiðist, er skýrsla um niðurstöður hefur borizt nautgriparæktarráðunaut, og miðast skráning við árið, þegar kvígurnar mjólka að 1. kálfi.

Búnaðarfélag Íslands ákveður, hvaða aðferðir eru notaðar við uppgjör afkvæmaprófana og samþykkir, í hvaða formi niðurstöður eru birtar.

14. gr.

Búnaðarsambönd, sem sett hafa sér búfjarræktarsamþykkt, svo og nautgripa-ræktarsambönd þau, sem um getur í 12. gr., njóta árlega framlags úr ríkissjóði, sem hér greinir:

1. Kr. 16.00 á hverja reiknaða árskú, sem skýrsla er send um til Búnaðarfélags Íslands, enda hafi viðkomandi samband ráðunaut sbr. 2. og 12. gr. og fullnægt sé ákvæðum 10. og 12. gr. þessarar reglugerðar um skýrsluhald, spjaldskrárfærslu og starfsemina að öðru leyti.
2. Til uppeldis nauta fá samböndin framlag, er nemur kr. 1330.00 á hvern nautkálf sem þau hafa í eldi, enda séu kálfarnir valdir í samráði við ráðunaut Búnaðarfélags Íslands í nautgriparækt. Framlög þessi miðast við almanaksárið og skulu reiknast hlutfallslega við þann tíma, sem kálfurinn er á fóðrum, reiknað í heilum mánuðum. Skýrsla um nöfn nautkálfa, ætterni, fæðingardag og skráðan tíma þeirra árið á undan skal senda nautgriparæktarráðunaut í byrjun hvers árs og eigi síðar en fyrir lok aprílmánaðar.
3. Sæðingarstöð fær fóðurstyrk á öll naut, sem notuð eru á stöðinni hverju sinni, á I. og II. verðlauna naut, samkvæmt ákvæðum 11. gr., en á ung naut, sem verið er að reyna, sama fóðurstyrk og á II. verðlauna naut samkvæmt ákvæðum sömu gr., enda séu þau valin í samráði við nautgriparæktarráðunaut, sbr. 2. tölulið. Ung naut, sem verið er að reyna, teljast í grein þessari naut, sem verða eins árs á almanaksárinu. Framlög reiknast eftir sömu reglum og framlög samkv. 2. tölulið. þessarar greinar. Sama gildir um skýrslugerð og skil á skýrslum.

15. gr.

Að tilhlutun Búnaðarfélags Íslands ber að halda nautgripasýningu fjórða hvert ár í hverju búnaðarfélagi, sem hefur sett sér nautgriparæktarsamþykkt, svo og í hverju nautgriparæktarfélagi, enda fullnægi félög þessi ákvæðum þessarar reglugerðar um tölu félagsmanna, skýrsluhald og skil á skýrslum til Búnaðarfélags Íslands, sbr. 10. gr. Landið skiptist í fjögur sýningarsvæði, og eru sýningar haldnar í þeim til skiptis að loknu úrvali gripanna heima fyrir á hverju býli. Úrvalið skal framkvæmt af héraðsráðunaut.

Sýningarsvæðin eru þessi:

1. Suðurlandssvæði, sem nær frá Skeiðará að Hvalfirði.
2. Norðurlandssvæði, sem nær frá Hrútafirði að Brekknaheiði.
3. Austurlandssvæði, sem nær frá Brekknaheiði að Skeiðará.
4. Vesturlandssvæði, sem nær frá Hvalfirði að Hrútafirði.

Byrja skal fyrstu umferð á Suðurlandssvæði árið 1967, síðan Norðurlandssvæði, Austurlandssvæði og enda á Vesturlandssvæði. Búnaðarfélag Íslands skal snemma á

hverju ári tilkynna hlutaðeigandi aðilum, á hvaða svæði nautgripasýningar verða á komandi sumri og hafa samráð við þá um tilhögun sýninganna. Að jafnaði skal halda eina sýningu innan hvers félags, en þó má hafa sýningarstaði fleiri í sama hreppnum, ef ráðunautur Búnaðarfélags Íslands í nautgriparækt fellst á nauðsyn þess vegna aðstöðu til sýningarhalds eða annmarka á flutningi gripa vegna sýkingarhættu. Sýna má kýr, sem átt hafa einn kálf eða fleiri, og naut, sem eru ársgömul eða eldri. Hverjum sýndum grip skal fylgja útfyllt spjald um ætt og afurðir.

Á sýningum þessum fá kýr viðurkenningu eftir reglum, sem Búnaðarfélag Íslands setur, og sé þar meðal annars kveðið á um dómstiga. Ráðunautur Búnaðarfélags Íslands setur og reglur um það, við hvað skuli miða úrval það hverju sinni, sem héraðsráðunautur framkvæmir.

Viðurkenningar fyrir skráðar og skýrslufærðar kýr félagsmanna nefnast I., II., og III. verðlaun. Fyrstu verðlaun má aðeins veita fyrir vel byggðar kýr, sem undanfarin ár hafa verið afurðaháar með tilliti til mjólkurmagns og mjólkurfitu, og má flokka þær innbyrðis eftir gæðum. Önnur verðlaun eru veitt fyrir álitlegar, ungar kýr, svo og fyrir aðrar afurðaháar kýr, sem ná ekki I. verðlauna viðurkenningu vegna ónógrar mjólkurfitu, stutts skýrsluhalds eða ágalla í byggingu. Þriðju verðlaun veitast einkum á álitlegar kvigur að fyrsta og öðrum kálfi. Búnaðarfélag Íslands getur veitt viðurkenningskírteini fyrir viðurkenndar kýr, en peningaverðlaun greiðast ekki úr ríkissjóði.

Veita má einstökum kúm heiðursverðlaun, ef afkvæmi þeirra sýna, að þær hafi verulegt kynbótágildi, og setur nautgriparæktarráðunautur reglur um veitingu þessara verðlauna hverju sinni. Verðlaun eru kr. 665.00 á kú og greiðast úr ríkissjóði.

Viðurkenningar, sem veittar eru á naut, eru I. og II. verðlaun. I. verðlaun á naut, kr. 1330.00 og II. verðlaun, kr. 530.00, greiðast úr ríkissjóði. I. verðlaun fá þau naut ein, sem sýnd eru með ágætum afkvæmum eftir reglum, sem ráðunautur Búnaðarfélags Íslands í nautgriparækt setur hverju sinni. Auk þess þurfa þau og II. verðlauna naut að hljóta viðurkenningu fyrir byggingu og vera undan nautum, sem hlotið hafa að minnsta kosti II. verðlauna viðurkenningu og kúm, sem hlotið hafa I. verðlauna viðurkenningu, eða foreldrum, sem nautgriparæktarráðunautur telur, að hafi verið verð þessara viðurkenninga með tilliti til afurðahæfni, byggða á skýrslum um formæður. Á nautgripasýningum skal sýna öll naut eins árs og eldri, sem sem framlag er veitt á samkvæmt reglugerð þessari, ella fellur niður framlag ríkissjóðs til að halda viðkomandi naut.

Á hverri sýningu skal vera þriggja manna dómnefnd til að flokka og veita viðurkenningu þeim kúm, sem sýndar eru sem einstaklingar. Nautgriparæktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands er formaður dómnefnda, lýsir dómum og úthlutar verðlaunum. Stjórnir viðkomandi félaga sjá um sýningahald og kveðja til meðdómendur. Geti ráðunautur Búnaðarfélags Íslands eigi nætt, skipar stjórn Búnaðarfélags Íslands annan mann í hans stað. Meðdómendur geta eigi veitt viðurkenningar án samþykkis formanns dómnefndar. Nautgriparæktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands eða dómari, skipaður í hans stað, veitir viðurkenningar á naut.

Vegna kostnaðar við sýningahald samkvæmt þessari grein leggur ríkissjóður fram kr. 3.00 á hvern framtalinn grip á sýningarsvæðinu gegn jöfnu framlagi annars staðar frá. Til kostnaðar skal reikna flutning þeirra gripa, sem héraðsráðunautur hefur valið á sýningu, þóknun fyrir afnot og hreinsun á gripahúsum á sýningarstað eða sýningarsvæði og útbúnað á sýningarstað, ef sérstaklega stendur á, enda samþykki stjórn viðkomandi félags og formaður dómnefndar alla reikninga. Leiga fyrir fundarhús og risna telst ekki með sýningarkostnaði. Félög þau, er að sýningunum standa, sjá um allan undirbúning sýninganna og reikningsskil, og eru ábyrg gagnvart þeim, sem reikninga hafa fram að færa í sambandi við sýningarhaldið. Sé eigi unnt að ljúka uppgjöri á sýningarkostnað í lok sýningar, skal hlutaðeigandi félag

senda Búnaðarfélagi Íslands áritaða alla reikninga vegna kostnaðar við sýningarhaldið til úrskurðar og afgreiðslu, og skulu þeir hafa borizt félaginu innan mánaðar frá sýningardegi. Fari helmingur kostnaðar við sýningarhald í einhverju félagi fram yfir hlutfallslegt framlag ríkisins til sýningarinnar, miðað til tölu nautgripa í hreppnum, getur formaður dómnefndar frestað uppgjöri, unz öllum sýningum á viðkomandi sýningarsvæði er lokið.

Búnaðarfélag Íslands heldur aukasýningu á nautum milli aðalsýninga, sé þess óskað og ráðunautur Búnaðarfélags Íslands telur ástæðu til. Að jafnaði skulu þær haldnar árið mitt á milli aðalsýninga. Kostnaður við framkvæmd þessara sýninga greiðist úr ríkissjóði, kr. 25.00 á hvern sýndan grip gegn jöfnu framlagi annars staðar frá, þó ekki á fleiri en 20 afkvæmi með hverju nauti. Á aukasýningum greiðast verðlaun á þau naut aðeins, sem hljóta I. verðlauna viðurkenningu.

Með hverju nauti, sem sýnt er með afkvæmum á aðalsýningu eða aukasýningu, skal sýna hið fæsta 16 kvígur og hafi að minnsta kosti 10 þeirra lokið fyrsta mjólkurskeiði og allar 100 daga mjólkurskeiði, þegar sýningin fer fram. Þó getur nautgriparráðunautur vikið frá þessu ákvæði, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi og sameiginleg einkenni hópsins eru ótvíræð.

Ef við verður komið, skal sýna þær skráðar dætur hvers nauts, sem staðsettar eru á sem minnstu samfelldu svæði og fullnægja skilyrðum til að vera sýndar. Nautgriparráðunautur getur heimilað, að, dætrahópar séu sýndir á fleiri en einum stað, ef sérstakar ástæður mæla með því, svo sem annmarkar á færslu gripa milli staða vegna smithættu. Ákvörðun um viðurkenningu á nautum, sem eru í afkvæmarannsókn, verður eigi tekin fyrr en 1. mjólkurskeiði lýkur.

16. gr.

Búnaðarfélag, er sett hefur sér nautgriparræktarsamþykkt, eða nautgriparræktarfélag getur komið sér upp girðingu til geymslu nauta. Slík girðing nýtur stofnframlags úr ríkissjóði, allt að kr. 5300.00, enda sé hún gerð í samræmi við fyrirmæli IV. kafla, 40. gr. reglugerðar þessarar að breyttu breytanda. Eigi greiðist framlag til fleiri en einnar girðingar í sama sveitarfélagi, nema kýr séu fleiri en 300.

Umsókn um girðingarframlag skal berast Búnaðarfélagi Íslands fyrir lok þess árs, er framkvæmdin átti sér stað, og fylgi henni þessi skilríki:

1. Staðfest afrit af leigusamningi um full afnot af landinu, er gildi eigi skemur en 15 ár.
2. Vottorð endurskoðanda félagsins um kostnað við efniskaup ásamt sundurliðun á efniskostnaði.
3. Vottorð úttekarmanns jarðabóta um stærð og frágang girðingar.

17. gr.

Telji nautgriparræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands ástæðu til að hafa sérstakt eftirlit með einstökum kúabúum vegna þess, að afurðir kúnna bendi til, að þar kunni að vera álitlegar nautamæður, er heimilt að taka upp slíkt eftirlit. Kemur þá eftirlitsmaður að minnsta kosti 6 sinnum á ári á viðkomandi bú, er viðstaddur mjaltir kvölds og morguns, vegur mjólk úr hverri kú og tekur sýnishorn til fitu- rannsóknar, allt eftir reglum, sem Búnaðarfélag Íslands setur.

Ríkissjóður greiðir framlag til slíks aukaeftirlits á allt að 30 búum á ári, kr. 640.00 á hvert bú, þó eigi yfir helming kostnaðar.

Séu umsóknir um aukaeftirlit fleiri en hægt er að sinna samkvæmt þessari grein, skulu búin valin þannig, að eftirlitið dreifist sem jafnast um landið að tiltölu við fjölda skýrslufærðra kúa.

Nautgriparræktarsambönd eða búnaðarsambönd, sem sett hafa sér nautgriparræktarsamþykkt, skulu annast framkvæmd aukaeftirlitsins, þar sem slík samtök

starfa, en annars staðar nautgriparæktarfélag eða nautgriparæktardeildir búnaðarféлага. Þessir aðilar útvega nauðsynlegt fé til framkvæmdanna, sem séu ávallt eiganda hlutaðeigandi bús að kostnaðarlausu.

Tillögur stjórna hlutaðeigandi félagsamtaka um, hvaða bú skuli hljóta auka-eftirlit á komandi skýrsluári, skulu berast Búnaðarfélagi Íslands fyrir 15. nóvember, og ákveður nautgriparráðunautur, hvaða bú skuli hljóta rétt til aukaeftirlits fyrir fyrir lok sama mánaðar. Nautgriparræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands setur reglur um framkvæmd aukaeftirlitsins.

III. KAFLI

Um sauðfjárrækt.

18. gr.

Búnaðarfélag, þar sem ekki er starfandi sauðfjárræktarfélag, getur sett sér samþykkt um að vinna að kynbótum sauðfjár á félagssvæðinu, enda séu aldrei færri en 6 félagsmenn, er fullnægja þeim skilyrðum, er samþykkt áskilur. Telja skal þó fullgilda félagsmenn á stórum samvinnufjárþúum, þar sem hver einstakur telst eigandi að ákveðnum hluta hjarðarinnar.

Hafi sauðfjárræktarsamþykkt eigi verið sett, geta minnst 6 menn í hreppi stofnað með sér sauðfjárræktarfélag til að vinna að kynbótum sauðfjár. Taka má í félagið menn úr öðrum hreppi, ef ástæða þykir til, ef þar er ekki starfandi sauðfjárræktarfélag, eða staðhættir eru þannig, að betur þykir á fara.

Eigi má félagsmaður hafa færri félagsær en 12, né heldur má hann eiga meira en helming félagsfjárins, en bezt fer á því, að hann hafi allar ær sínar innan vébanda fjárræktarfélagsins.

Í samþykkt fyrir sauðfjárræktarfélag skal kveða á um:

1. Að halda skuli ættbók fyrir kynbótaféð og hver kind merkt sínu sérmerki.
2. Að haldnar séu afurða- og vigtarskýrslur um allt félagsféð.
3. Hversu haga skuli skýrsluhaldi, til þess að fá megi sem öruggasta vitneskju um erfðaeðli hvers einstaklings.
4. Önnur atriði, er varða félagsstarfið, eftir nánari reglum og fyrirmælum frá Búnaðarfélagi Íslands.

Samþykkt, sem sett er samkvæmt þessari grein, skal sníða eftir fyrirmynd frá Búnaðarfélagi Íslands, og tekur hún gildi, er hlotið hefur staðfestingu stjórnar félagsins.

19. gr.

Sauðfjárræktarfélag, sem fengið hefur samþykkt sína staðfesta af Búnaðarfélagi Íslands, fær árlegt framlag úr ríkissjóði, sem greiðist eftir á, er félagið hefur sent Búnaðarfélaginu skýrslur fyrir umliðið ár. Framlagið nemur kr. 5.30 á hverja félagsá, kr. 300.00 á hvern hrút, sem hlotið hefur I. verðlaun, og kr. 1330.00 á hrút, sem fengið hefur góðan dóm við afkvæmaprófun. Þó getur Búnaðarfélag Íslands greitt kr. 1330.00 út á hrúta, sem fengið hafa I. verðlaun fyrir afkvæmi, meðan ekki eru aðstæður fyrir hendi til afkvæmarannsókna. Framlag greiðist því aðeins á hrút, að hann sé notaður á minnst 12—15 félagsær. Framlög öll renna í félagssjóð, til eflingar kynbótastarfsemi félagsins og sameiginlegra þarfa. Skýrsluár félagsins er frá hausti til hausts, þannig að haustvigt líffjár og arðsemi í dilkum — þungi á fæti og fallþungi — færast á sama skýrsluár.

Skýrslur skulu hafa borizt til Búnaðarfélags Íslands fyrir 1. janúar ár hvert. Sauðfjárræktarráðunautur hefur leyfi til að fella niður framlag til sauðfjárræktarfélags, ef hann telur, að kynbótastarfi félagsins sé eitthvað ábótavant eða skýrsluhaldið ófullkomið.

Sæðingarstöðvar, sem stofnaðar eru og reknar samkvæmt VI. kafla laga nr. 21/1965, fá árlega framlag úr ríkissjóði, er nemur kr. 300.00 á hvern hrút, sem þar er notaður með samþykki sauðfjárræktarráðunautar Búnaðarfélags Íslands. Þó má eigi veita framlag á fleiri hrúta á sæðingarstöð en svo, að hver hrútur sé notaður á minnst 100 ær að meðaltali. Undanþágu má veita frá þessu ákvæði, ef samgöngur teppast frá sæðingarstöð.

20. gr.

Veita má framlag til stofnræktunar sauðfjár hjá einstökum bændum eða á ríkisbúum, er nemur kr. 53.00 fyrir hverja á, skýrslufærða í stofnræktun, þó aldrei færri en 60 á sama búí. Aldrei má þó greiða framlag til stofnfjárræktar á fleirum en einu búí í hverri sýslu eða fjárskiptahólfi, nema fleiri sýslur en ein séu í sama hólfi. Framlag skal því aðeins greitt, að sauðfjárræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands leggi það til og stjórn búnaðarsambands í því héraði, þar sem búíð er rekið, svo og héraðsráðunautur, mæli með, enda greiðist 20% framlagsins af viðkomandi sauðfjárræktarsambandi, búnaðarsambandi eða sýslusjóði, en 80% úr ríkissjóði.

Skýlt er þeim, er framlags þessa njóta, að fara að ráðum og hlíta umsjá sauðfjárræktarráðunautar Búnaðarfélags Íslands um ræktunarstarfið, svo og skila skýrslum til Búnaðarfélags Íslands samkvæmt fyrirælum þess. Við stofnræktun skal leitast við að kynfesta og bæta ákveðna eiginleika hjá kynbótafénu, eftir nánari reglum og fyrirælum frá Búnaðarfélagi Íslands, svo sem traust og gott byggingarlag og holdafar, mikla frjósemi, mjólkurhæfni, arðsemi, bráðþroska og gott ullarfar.

Skýrsluár stofnræktarbús er frá hausti til hausts, og skulu skýrslur fyrir umliðið ár hafa borizt fyrir 15. nóvember til Búnaðarfélags Íslands, sem birtir útdrátt úr skýrslum stofnræktarbúanna. Hætti stofnræktarbu starfsemi á framangreindum grundvelli, hefur Búnaðarfélag Íslands og aðrir þeir aðilar, sem framlag hafa greitt til búsin, rétt til að ráðstafa kynbótafénu.

21. gr.

Eigi má láta hrúta ganga lausa frá 5. nóvember til 20. apríl ár hvert. Finnist gæzlulaus hrútur á þessu tímabili, er þeim, sem hrútinn sér, skýlt að tilkynna það ábúanda, sem þá tekur hann í vörzlu. Eigi hann ekki hrútinn, ber honum að gera eiganda aðvart svo fljótt sem verða má. Skal þá eigandi vitja hrútsins eða ráðstafa honum innan viku frá því, er hann fékk tilkynningu um hann. Geri hann það ekki, skal farið með hrútinn sem óskilafé.

Telji meiri hluti fjáreigenda innan sveitarfélags framangreindan tíma, 5. nóvember til 20. apríl, ónógan, er heimilt að framlengja tíma á einangrun hrúta frá öðrum fénaði.

22. gr.

Hrútasýningar ber að halda í hverjum hreppi fjórða hvert ár, frá 20. ágúst til októberloka. Landið skiptist í fjögur sýningarumdæmi, og eru sýningar í þeim til skiptis, sem hér greinir:

1. Þingeyjarsýslur, Múlasýslur og Austur-Skaftafellssýsla,
2. Eyjafjarðarsýsla, Skagafjarðarsýsla, Húnavatnssýslur, Mýrasýsla og Borgarfjarðarsýsla.
3. Vestur-Skaftafellssýsla, Rangárvallasýsla, Árnessýsla, Gullbringusýsla og Kjósarsýsla.
4. Snæfellsnes- og Hnappadalssýsla, Dalasýsla, Barðastrandarsýslur, Ísafjarðarsýslur og Strandasýsla.

Búnaðarfélag Íslands setur reglur um sýningar þessar, og skal þar m. a. kveðið á um viðurkenningu fyrir beztu hrúta. Ráðunautur félagsins er sjálfkjörinn formaður dómnefndar og hefur neitunarvald í dómnefndinni, en hreppsnefnd kys tvo

meðdómendur og annast undirbúning sýningar í heimahéraði. Kostnaður greiðist úr sveitarsjóði.

Flokka skal hrúta eftir aldri. Skulu þriggja vetra og eldri hrútar vera sér, rveggja vetra sér og veturgamlir sér, og ber að dæma hvern flokk fyrir sig. Ekki er þó skylt að dæma eldri hrúta en 5 vetra gamla, sem sýndir hafa verið áður.

Á hverri sýningu skal skrasetja alla sýnda hrúta, vega þá og mæla og flokka í fjóra gæðaflokka, ef um er að ræða. I. verðlaun hljóta þeir hrútar, sem hafa æskilegt vaxtarlag, ágætt holdafar, nægan vænleika og góða ull. II. verðlaun hljóta þeir hrútar, sem hafa sæmilegan vænleika og mikla kosti, en ná þó ekki I. verðlaunum. III. verðlaun hljóta þeir hrútar, sem enn vantar þroska, en eru þó álitlegir, og eldri hrútar, sem nothæfir eru um stundar sakir, en eru ekki til undaneldis. Ónothæfir næmast vanþroskaðir hrútar, eða svo kostarýrir, að engar líkur eru til að út af þeim komi nothæfir einstaklingar.

Eftir að dómnefnd hefur skoðað hrútana, skal kveða upp dóm um þá, og gerir formaður hennar grein fyrir dómum. Í lok sýningar gefur formaður yfirlit um sýninguna sem heild og ræðir jafnframt þau atriði sauðfjárræktarinnar, sem hvern sýningarstað má helst varða. Enginn má fara með sýndan hrút af sýningu, fyrr en henni er lokið nema með leyfi dómnefndar.

Þegar liðin eru tvö ár frá reglulegum hrútasýningum, geta fjárræktarfélag þau, sem þess óska, haldið sýningu á félagshrútum, til þess að fá úr því skorið, hverjir þeirra séu fyrstu verðlauna verðir. Á sýningum þessum skulu tveir dómnefndarmenn tilnefndir af félagsstjórn, en viðkomandi búnaðarsamband kveður til og kostar oddamann dómnefndar, enda samþykki sauðfjárræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands val hans. Heimilt er Búnaðarfélagi Íslands að halda sýningu á hrútum ári eftir að nýr fjárstofn hefur verið fluttur á fjárskiptasvæði.

23. gr.

Heimilt er Búnaðarfélagi Íslands að láta halda afkvæmasýningar fyrir sauðfé annað hvert ár. Skal Búnaðarfélagið tilkynna, hvaða héruð eiga kost á afkvæmasýningum ár hvert. Á sýningum þessum má aðeins sýna ær og hrúta frá þeim bændum, sem að dómi sauðfjárræktarráðunautar halda fullkomnar ættartölubækur og afurðaskýrslur.

Hrúti á afkvæmasýningu verða að fylgja eigi færri en 22 afkvæmi, þar af 10 ær veturgamlar eða eldri, 2 hrútar veturgamlir eða eldri og 10 lömb, þar af a. m. k. tveir lambhrútar. Á afkvæmasýningu verða að fylgja a. m. k. 5 afkvæmi, þar af 1 hrútur veturgamall eða eldri. Þeir, sem óska eftir afkvæmasýningu, skulu senda umsókn til Búnaðarfélags Íslands fyrir 1. ágúst. Umsókninni skal fylgja skýrsla um, hvaða einstaklinga eigandinn óskar að fá afkvæmasýnda, ættartala þeirra ásamt upplýsingum um vænleika og afurðamagn.

Sá aðili, sem leggur fé fram á móti ríkissjóði til verðlauna á afkvæmasýningum þessum, skal tilnefna tvo menn í dómnefnd með sauðfjárræktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands, sem er formaður dómnefndar og hefur þar neitunarvald.

Til verðlauna á sýningum þessum greiðir ríkissjóður allt að:

a.	Fyrir	I. verðlauna hrút	.....	kr. 300.00
b.	—	II.	— —	— 150.00
c.	—	III.	— —	— 75.00
d.	—	I.	— á	— 80.00
e.	—	II.	— —	— 40.00
f.	—	III.	— —	— 20.00

Enn fremur má veita heiðursverðlaun fyrir hrúta allt að kr. 535.00 fyrir hvern.

Til þess að hrútur geti hlotið heiðursverðlaun á afkvæmasýningu, þurfa a. m. k. 5 synir hans að vera góðir I. verðlauna hrútar og dætur hans veturgamlar og eldri, sem sýndar eru með honum, álitlegar kynbótaættir, og þær, sem reynsla er komin á, góðar afurðættir að dómi dómnefndar. Lömb undan hrútnum skulu vera holdmikil og þung eftir aldri, miðað við búsméðaltal í viðkomandi sauðfjárræktarfélagi, og afkvæmi hans öll beri með sér mikla kynfestu.

Framlag ríkissjóðs samkvæmt þessari grein er bundið því skilyrði, að viðkomandi búnaðarsamband eða sýslusjóður leggi á móti eigi lægri fjárhæð.

Um önnur skilyrði fyrir veitingu verðlauna, svo og um tilhögun afkvæmasýninga, skal fara eftir nánari reglum og fyrirætlum frá Búnaðarfélagi Íslands.

24. gr.

Búnaðarfélag, er sett hafa sér samþykkt um sauðfjárrækt, og sauðfjárræktarfélag á svæði, þar sem búnaðarsamband hefur gert samþykkt um búfjárrækt, geta myndað samband, er vera skal aðili að búfjárræktardeild viðkomandi búnaðarsambands.

25. gr.

Sauðfjárræktarsamband setur sér samþykkt og starfsreglur, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Í samþykkt skal kveðið á um verksvið, sem meðal annars sé fólgið í að gera samanburð á systrahópum undan álitlegustu hrútum félaganna á sambandssvæðinu, gera yfirlitsskýrslur sauðfjárræktarfélaganna, færa ættarskrár og afurðaskýrslur beztu einstaklinga o. fl., eða kosta að einhverju leyti úrvinnslu þessara gagna. Sauðfjárræktarráðunautur viðkomandi búnaðarsambands hefur umsjón með starfsemi í samvinnu við Búnaðarfélag Íslands og vinnur úr skýrslum fjárræktarfélaganna samkvæmt fyrirætlum þess.

26. gr.

Sauðfjárræktarfélag þau, sem mynda sauðfjárræktarsamband, greiða árlega til búfjárræktardeildar viðkomandi búnaðarsambands 20% af framlagi því, er þau fá úr ríkissjóði samkvæmt 19. gr.

27. gr.

Sauðfjárræktarsambönd og búnaðarsambönd, sem sett hafa sér búfjárræktarsamþykktir, skulu í samráði við sauðfjárræktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands, vinna að afkvæmarannsóknnum úrvalsbrúta, annaðhvort á sérstökum afkvæmarannsóknastöðvum eða hjá einstökum bændum. Við samanburð afkvæmahópa skal rannsaka vaxtarhraða lambanna, kjöttgæði sláturlamba og ullargæði, afurðagetu, þrif og þol dætranna til þriggja vetra aldurs, allt eftir nánari ákvæðum og reglum, er Búnaðarfélag Íslands setur.

Framlag til afkvæmarannsókna greiðist úr ríkissjóði, kr. 53.00 á ári fyrir hverja á, sem skýrslufærð er í rannsóknnum þessum, enda séu settar á eigi færri en 10 gimbrar undan hverjum hrút, er rannsaka skal, og helzt 15. Eigi er þó skylt að greiða slíkt framlag vegna fleiri hrúta en svo, að hafin sé rannsókn ár hvert á einum hrúti fyrir hverjar 3000 framtaldar kindur innan sýslu eða fjárskiptahólfs. Annar kostnaður við rannsóknir þessar greiðist af viðkomandi fjárræktarfélagi, fjárræktarsambandi og eigendum hrútanna, allt eftir nánari ákvæðum frá Búnaðarfélagi Íslands.

Framlag ríkissjóðs greiðist, er skýrslur um starfsemi hafa borizt Búnaðarfélagi Íslands og sauðfjárræktarráðunautur félagsins viðurkennt þær.

28. gr.

Búnaðarfélag Íslands sér um, að geitfjárstofni þeim, sem til er í landinu, verði haldið við. Ríkissjóður greiðir þeim bændum, sem geitfé eiga, árlegt framlag, allt

að kr. 400.00 á hverja geit, sem þeir hafa á fóðrum, þó ekki á fleiri geitur en 200 yfir landið sem heild. Skylt er þeim, er geitfé eiga og framlags njóta, að senda Búnaðarfélagi Íslands árlega skýrslur um geitfjárstofninn eftir reglum, sem sauðfjárræktarráðunautur félagsins setur. Ef skýrslufærðar geitur verða fleiri en 200, setur Búnaðarfélag Íslands reglur um úthlutun framlagsins.

IV. KAFLI

Um hrossarækt.

Í kafla þessum merkir orðið „stóðhestur“ ógeltan hest 1½ árs og eldri.

29. gr.

Að loknum hverjum sveitarstjórnarkosningum kýs hreppsnefnd þriggja manna hrossakynbótanefnd, ef héraðsráðunaut þykir ástæða til, þar sem búnaðarfélag hefur ekki sett sér hrossaræktarsamþykkt samkvæmt lögum þessum, né heldur er starfandi hrossaræktarfélag með þátttöku meiri hluta hrossaeigenda. Ef búnaðarfélag setur sér hrossaræktarsamþykkt eða stofnað er hrossaræktarfélag með þátttöku meiri hluta hrossaeigenda, þeirra, sem jörð hafa til ábúðar í hreppnum, eftir að kosin hefur verið kynbótanefnd, fellur starf nefndarinnar niður, en við tekur stjórn þess félags, er samþykktina setti, eða þeir menn, er félagið felur það sérstaklega.

Hrossakynbótanefnd annast þau störf, sem stjórn búnaðarfélags eða hrossaræktarfélags eru annars ætluð. Farist kosning kynbótanefndar fyrir, ber hreppsnefnd að annast störf hennar.

30. gr.

Kynbótanefnd, stjórn búnaðarfélags eða hrossaræktarfélags sér um, að árlega séu nógu margir stóðhestar, samþykktir af hrossaræktarráðunaut, til afnota fyrir hrossaeigendur. Stjórnin útvegar girðingar fyrir stóðhesta, kemur þeim í fóður og sér um annan kostnað, er af starfseminni leiðir. Þegar keyptur er hestur eða reist er girðing, er sveitarsjóði skylt að greiða að minnsta kosti helming kostnaðar, enda sé framkvæmdin nauðsynleg að dómi héraðsráðunautar. Öðrum kostnaði, sem leiða kann af kynbótastarfseminni innan hreppsins, ber að jafna niður á hrossaeigendur, nema fjárins sé aflað á annan hátt. Gjald það, sem jafnað er niður, er lögtakskræft.

31. gr.

Sé enginn stóðhestur til í hreppi, geta hrossaeigendur krafizt þess, að þeim séu tryggð afnot hests í öðrum hreppi eða leyft að fá sér stóðhest til notkunar.

32. gr.

Óheimilt er að láta stóðhest ganga lausan, sbr. þó 35. gr. Verði vart við slíkan hest, ber umráðamanni þess lands, þar sem hesturinn er, að láta handsama hann og flytja hann til hreppstjóra, sem næstur er í því lögsagnarumdæmi. Skal þá hreppstjóri taka hann í gæzlu og standa skil á sanngjarnri greiðslu vegna fyrirhafnar og kostnaðar við töku hans. Verði ágreiningur um greiðslu, geta aðilar skotið þeim ágreiningi til úrskurðar dómkvaddra manna. Sömu ákvæði gilda um hesta, sem ekki er hægt að gelda vegna skapnaðargalla.

Heimilt er kynbótanefnd eða stjórn hrossaræktarfélags að banna, að ógeltir hestar á öðru ári gangi lausir, enda liggi fyrir samþykkt ¾ hluta hrossaeigenda á viðkomandi svæði.

33. gr.

Sé stóðhestur, merktur með bókstafnum K eða LK á hægri lend, sbr. 34. gr., handsamaður utan vörzlu, skal eiganda hans þegar gert viðvart. Náist ekki til eiganda innan viku, skal nálægum sýslumönnum tilkynnt um hestinn og hvaða mark sé á honum; er þeim þá skylt að gera markeiganda aðvart. Jafnframt skal hesturinn auglýstur í útvarpi með marki og öllum einkennum. Gefi eigandi sig fram innan hálf mánaðar frá auglýsingardegi, ber að afhenda honum hestinn gegn greiðslu á áföllnum kostnaði, enda sanni hann heimild sína til að merkja hestinn sem kynbótahest.

Finnist ómerktur stóðhestur, eða merktur sem kynbótahestur samkvæmt 34. og 35. gr., án heimildar, ber hreppstjóra að selja hann á opinberu uppboði með fjögurra mánaða innlausnarfresti. Vitji eigandi andvirðisins innan 6 mánaða frá sölu-degi, skal honum greitt það að frádregnum áföllnum kostnaði, en rennur ella í sjóð búnaðarfélags þess hrepps, þar sem hesturinn var tekinn. Sömu ákvæði gilda um merkta stóðhesta, sem ekki er vitjað á tilsettum tíma frá auglýsingardegi samkvæmt fyrri málsgrein þessarar greinar. Sé sami hestur tekinn á víðavangi öðru sinni eða oftar, skal eigandi sæta sektum.

34. gr.

Þegar stóðhestur hefur hlotið I. eða II. verðlaun á héraðssýningu eða afkvæmasýningu, gefur hrossaræktarráðunautur eiganda skriflega heimild til að merkja hestinn kynbótahestamerki, sem er K á hægri lend. Komi í ljós, að merktur kynbótahestur reynist ekki kynbótahæfur, að dómi hrossaræktarráðunautar, fellir hann heimildina niður. Kynbótanefnd getur veitt leyfi til að merkja stóðhest sem kynbótahest, þótt eigi hafi á sýningu komið og verðlaun hlotið, en samþykkja verður hrossaræktarráðunautur leyfið. Sá, er uppvís verður að því að merkja stóðhest heimildarlaust, skal sæta sektum samkvæmt 81. gr. þessarar laga.

35. gr.

Undanþágu frá ákvæðum um einangrun stóðhesta á tímabilinu frá 1. maí til 1. október má veita, ef beittilönd þau, þar sem hestarnir ganga, eru svo einangruð, að öruggt megi teljast. Slíka undanþágu veitir sýslunefnd með $\frac{1}{4}$ atkvæða eða Búnaðarfélag Íslands.

Eigi verður undanþága veitt, nema fyrir liggi umsókn frá hlutaðeigandi hreppsnefnd, enda hafi málið þá verið rætt á almennum hreppsfundi og samþykkt þar með $\frac{2}{3}$ hlutum greiddra atkvæða hrossaeigenda og síðan hlotið samþykki sýslunefnda þeirra, er hlut eiga að máli. Enn fremur skal fullnægt eftirgreindum skilyrðum: Stóðhestar þeir, sem lausir ganga, mega ekki yngri vera en þriggja vetra, og skulu eigendur fá sérstakt leyfi fyrir hvern hest. Ber þá að merkja hestinn greinilega með stöfunum LK á hægri lend og númeri, sem hrossaræktarráðunautur ákveður, á hina vinstri.

36. gr.

Valdi stóðhestur, sem gengur laus eða sleppur úr vörzlu, tjóni á búfé eða öðrum eignum annarra (en eigenda), er eigandi skaðabótaskyldur eftir mati dómkvaddra manna, ef ekki næst samkomulag um bætur. Er viðkomandi sveitarsjóður skyldur að inna af hendi bótagreiðslur, ef krafizt er.

37. gr.

Búnaðarfélag getur sett sér samþykkt um að vinna að kynbótum hrossa í hreppnum, enda sé þar ekki starfandi hrossaræktarfélag. Hafi hrossaræktarsamþykkt eigi verið sett, geta 6 bændur í hreppi, hið fæsta, stofnað hrossaræktarfélag.

Samþykktir búnaðarfélagi og hrossaræktarfélagi ber að sníða eftir fyrirmynd, sem Búnaðarfélag Íslands lætur í té, og taka gildi, er hlotið hafa staðfestingu stjórnar félagsins.

38. gr.

Búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag, er fengið hefur samþykkt sína staðfesta af Búnaðarfélagi Íslands, fær framlag úr ríkissjóði til kaupa á tveggja og þriggja vetra kynbótahestum undan I. verðlauna hryssum, sem hér segir:

Til kaupa á þriggja vetra hesti:

Kr. 5300.00, sé hann undan hesti, sem fengið hefur heiðursverðlaun fyrir afkvæmi.

Kr. 4000.00, sé hann undan hesti, er fengið hefur I. verðlaun fyrir afkvæmi.

Kr. 3325.00, sé hann undan hesti, er fengið hefur heiðursverðlaun á héraðssýningu.

Kr. 2660.00, sé hann undan hesti, sem fengið hefur I. verðlaun á héraðssýningu.

Framlag til kaupa á tveggja vetra hesti er kr. 1330.00 lægra í hverjum flokki. Framlagið er bundið því skilyrði, að þriggja vetra hesturinn hafi hlotið I. verðlaun, en tveggja vetra hesturinn II. verðlaun á héraðssýningu, eða hrossaræktarráðunautur hafi viðurkennt hann slíkra verðlauna verðan.

Framlag samkvæmt þessari grein skal aðeins veita í eitt skipti til kaupa á sama hesti.

Skylt er að leita álits og umsagnar hrossaræktarráðunautar um stóðhestakaup samkvæmt þessari grein.

39. gr.

Búnaðarfélög og hrossaræktarfélög fá, auk framlags þess, sem um getur í 38. gr., styrk til stóðhestahalds, ef þau nota hest, sem hlotið hefur heiðursverðlaun, I. eða II. verðlaun á afkvæmasýningu. Styrkur þessi er kr. 1600.00 á heiðursverðlaunahest, kr. 1060.00 á I. verðlauna hest og kr. 530.00 á II. verðlauna hest. Styrkurinn greiðist árlega eftir á, meðan hesturinn er notaður og nýtur þessarar viðurkenningar. Skilyrði fyrir greiðslu á framlagi er, að skýrslur um kynbótastarfsemi berist Búnaðarfélagi Íslands, gerðar á þann hátt, sem hrossaræktarráðunautur telur fullnægjandi.

40. gr.

Hreppsfélag, búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag, er kemur upp girðingu vegna kynbótastarfsemi, fær allt að kr. 15 000.00 í stofnframlag úr ríkissjóði að verki loknu, þó aldrei meira en nemur andvirði efnis, enda sé fullnægt eftirgreindum skilyrðum:

1. Að hrossaræktarráðunautur viðurkenni nauðsyn girðingarinnar.
2. Að land það, sem girt er, sé eign þess aðila, er styrksins nýtur, eða honum tryggð full afnot af landinu með leigusamningi, er gildi eigi skemur en 15 ár.
3. Að land sé vel fallið til hrossabeitar að dómi hrossaræktarráðunautar eða annars trúnaðarmanns Búnaðarfélags Íslands.
4. Að girðingin sé minnst sjöþætt gaddavirsgirðing eða gerð af öðru jafngildu efni og ekki lægri en 135 cm.
5. Að styrkþegi skuldbindi sig með skriflegri yfirlýsingu til að halda girðingunni við í 15 ár hið skemmsta.

Umsókn um girðingarframlag skal berast Búnaðarfélagi Íslands fyrir lok þess árs, er framkvæmdin átti sér stað, og fylgi henni þessi skilríki:

1. Staðfesting um eignarrétt lands eða leigusamning.
2. Vottorð endurskoðanda félagsins um kostnað við efniskaup ásamt sundurliðun á efniskostnaði.
3. Vottorð úttektarmanns jarðabóta um stærð og frágang girðingar.

41. gr.

Hrossaræktarfélag geta myndað með sér samband til þess að vinna sameiginlega að kynbótum hrossa á sambandssvæðinu, ef eftirgreind skilyrði eru fyrir hendi:

1. Að sambandið nái yfir að minnsta kosti 5 hreppa með eigi færri en 500 hryssum, fjögurra vetra og eldri.
2. Að sambandið hafi sett sér lög um starfsemi sína og fengið þau samþykkt af Búnaðarfélagi Íslands.

Búnaðarsamband, svo og hrossaræktarsamband, sem stofnað er samkvæmt lögum nr. 21/1965, fær árlega úr ríkissjóði aukaframlag á hvern stóðhest, sem sambandið notar eða hefur á leigu, kr. 2660.00 á hvern. Framlag þetta leggst í sérstakan sjóð, er stjórn sambandsins ávaxtar og notar aðeins til kaupa á kynbótahestum í stað þeirra, sem felldir eru eða seldir, og rennur andvirði þeirra einnig óskipt í sjóðinn.

Ríkissjóður greiðir árlega kr. 50.00 á hverja hryssu, sem leidd er til kynbótahests og færð er á skýrslu til Búnaðarfélags Íslands. Stjórn sambandsins ákvarðar hverju sinni, hvort ástæða sé til að skipta um hest eða fjölga hestum, enda liggja hvort tveggja fyrir, að rétt sé að farga hestinum og að hestur sá, er kaupna skal, sé taminn og helst reyndur kynbótahestur að dómi ráðunautar Búnaðarfélags Íslands í hrossarækt, enda samþykki hann kaupin. Þó má víkja frá þessu skilyrði, ef um er að ræða hest, sem að dómi ráðunautar er af úrvalskyni og vel gerður.

Eigi skal veita framlag á fleiri stóðhesta en svo, að 50 hryssur minnst, fjögurra vetra og eldri, verði um hvern. Þó má, þar sem hérað er einangrað, víkja frá þessu skilyrði, enda komi til samþykki Búnaðarfélags Íslands.

Hrossaræktarsambönd senda Búnaðarfélagi Íslands ársreikninga sína til endurskoðunar og úrskurðar.

42. gr.

Kynbótanefnd og stjórn hrossaræktarfélags heldur gerðabók, þar sem ritaðir eru reikningar, ályktanir og aðrar gerðir. Skulu reikningar lagðir fram ár hvert og endurskoðaðir með sveitarsjóðsreikningum.

43. gr.

Hrossaræktarráðunautur ferðast um, svo sem hann frekast má, og leiðbeinir um val á stóðhestum og hryssum til undaneldis. Hann mætir á sýningum, er hann má því við koma, ella sá, er stjórn Búnaðarfélags Íslands kveður til í hans stað. Hrossaræktarráðunautur er sjálfkjörinn formaður dómnefndar, en meðdómendur, tveir fyrir sýninguna í heild eða tveir fyrir hvorn flokk hrossa, stóðhesta og hryssur, skulu til kvaddir af stjórn þeirra samtaka, er til sýningar efnir. Meðdómendur geta ekki veitt hrossi verðlaun gegn atkvæði ráðunautar, né heldur getur hann veitt verðlaun, nema annar meðdómenda samþykki. Hrossaræktarráðunautur ákveður, eftir hvaða dómstiga skuli dæmt á hrossasýningum samkvæmt þessum kafla og hvaða hlutföll ráði milli byggingar og reiðhestskosta.

44. gr.

Landið skiptist í fjögur sýningarsvæði, sem eru:

1. Suðurlandssvæði, er nær frá Hvalfirði og Skeiðará.
2. Austurlandssvæði, er nær frá Skeiðará að Brekknaheiði.
3. Norðurlandssvæði, er nær frá Brekknaheiði að Hrutafirði.
4. Vesturlandssvæði, er nær frá Hrutafirði að Hvalfirði.

Skulu héraðssýningar haldnar á hverju svæði, til skiptis fjórða hvert ár, en heimilt er þó að fella þær niður það ár, sem landssýning er haldin, enda verði sem minnst röskun á héraðssýningahaldi, og sker stjórn Búnaðarfélags Íslands úr, ef ágreiningur verður. Heimilt er að halda tvær héraðssýningar á sama sýningarsvæði.

Ef ágreiningur verður milli búnaðarsambanda innan sýningar­svæðis um sýningar­stað, sker hrossaræktarráðunautur úr. Hann tilkynnir hlutaðeigandi búnaðarsam­böndum og hrossaræktarsamböndum fyrir janúarlök ár hvert, að sýning skuli haldin á svæðinu, og skal tilkynning um þátttöku hafa borizt Búnaðarfélagi Íslands fyrir 15. marz. Heimilt er að sameina fjórðungsmót Landssambands hestamanna­félaga héraðssýningu, og annast þá viðkomandi búnaðarsamband eða -sambönd um þann þátt, sem varðar sýningu kynbótagripa, í samræði við stjórn Landssam­bandsins.

Félagssamtök þau, er að héraðssýningu standa, skulu, í samráði við hrossa­ræktarráðunaut, annast allan undirbúning hennar og framkvæmd, og bera þau allan kostnað við sýningarhaldið.

Hrossaræktarráðunautur eða annar dómari til kvaddur af Búnaðarfélagi Íslands í forföllum ráðunautar, velur ásamt tveimur meðdómendum, tilnefndum af þeim aðilum, er að héraðssýningu standa, þau hross, er þar skal sýna. Eigi má velja stóð­hest til sýningar með afkvæmum á héraðssýningu, nema 12 afkvæmi hans hafi verið metin áður og helmingur þeirra sé taminn. Að jafnaði skal vera aðstaða til að velja sýningarhross á einum stað í hverjum hreppi, og tilgreinir héraðsráðu­nautur í samráði við hrossaræktarráðunaut, hvar og hvenær valið fer fram.

45. gr.

Til verðlauna á sýningum þeim, sem haldnar eru samkvæmt 44. gr., leggur ríkis­sjóður fram 15 aura á hvert framtalið hross á því svæði, sem sýning er fyrir, gegn jöfnu framlagi frá viðkomandi búnaðarsambandi (-samböndum) eða öðrum aðil­jum. Skal fénu varið til að verðlauna hryssur á héraðssýningum. Mega verðlaun ekki vera hærri en hér greinir:

Heiðurverðlaun á hryssu	kr. 800.00
I. verðlaun á hryssu	— 265.00
II. verðlaun á hryssu	— 160.00
III. verðlaun á hryssu	— 80.00

Verðlaun á stóðhest greiðast úr ríkissjóði, heiðursverðlaun kr. 2120.00, I. verð­laun kr. 1060.00, II. verðlaun kr. 650.00 og III. verðlaun kr. 320.00. Heiðursverð­laun má aðeins veita fulltömdum hrossum, sem afkvæmi eru sýnd með. Skulu tvö afkvæmi fylgja hryssu hverri, en stóðhesti fjögur, og mega yngst vera tveggja vetra. Hross þau, er heiðursverðlaun hljóta, skulu hafa sýnt, að þau búi yfir ákjósanleg­um eiginleikum, að dómi dómnefndar, og afkvæmin skulu sem mest tamin og reynd að vilja, ganghæfileikum og öðrum reiðhestskostum. I. verðlaun skal því að­eins veita hesti yngri en 5 vetra, að hann sé nokkuð taminn, vel ættaður, lýtalaus að byggingu og beri með sér, að dómi dómnefndar, framúrskarandi reiðhestshæfi­leika. I. verðlaun má því aðeins veita, að hestar séu ekki lægri en 140 cm á herða­kamb að bandmáli og hryssur 138 cm og þær nokkuð tamdar. Hesta má ekki sýna yngri en tveggja vetra og hryssu fjögurra vetra.

46. gr.

Heimilt er að halda afkvæmasýningu fyrir stóðhesta, ef óskir koma fram um það og Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Sýna skal undan hverjum stóðhesti tólf afkvæmi hið fæsta, þriggja vetra og eldri, og fylgi mæður þeirra á sýningu, ef kostur er á. Verðlaun fyrir afkvæmi greiðast úr ríkissjóði og eru sem hér segir:

Heiðursverðlaun	kr. 1900.00
I. verðlaun	— 1060.00
II. verðlaun	— 640.00
III. verðlaun	— 425.00

Eigi má greiða heiðursverðlaun fyrir afkvæmi, nema helmingur þeirra sé taminn og sýni verðmæta kosti.

Afkvæmasýningu má endurtaka einu sinni, að fjórum árum liðnum, fyrir þá stóðhesta, er hlotið hafa I. og II. verðlaun.

Umsókn um afkvæmasýningu sé komin til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. marz.

Stjórn viðkomandi búnaðarsambands tilnefnir tvo meðdómendur á afkvæmasýningu og greiðir þeim þóknun fyrir starf þeirra, en eigandi stóðhesta sér um sýningarstað.

Hrossaræktarráðunautur getur metið stóðhest til afkvæmaverðlauna, ef aðstæður torvelda sýningu, en þó því aðeins, að hesturinn sé í eign búnaðarsambands eða hrossaræktarsambands.

47. gr.

Samtökum hestamannafélaga er heimilt að halda landssýningu þriðja hvert ár, að fengnu samþykki Búnaðarfélags Íslands, er einnig samþykkir sýningarstað og tilhögun sýningar. Verðlaun á landssýningu greiðast úr ríkissjóði gegn jöfnu framlagi annars staðar frá. Um fjárhæð verðlauna og önnur skilyrði fer samkvæmt ákvæðum 45. og 46. gr., eftir því sem við getur átt, svo og reglum, er Búnaðarfélag Íslands setur, ef ástæða þykir til. Umsókn um sýningarleyfi ásamt með fullnægjandi upplýsingum skal hafa borizt Búnaðarfélagi Íslands fyrir 15. marz það ár, er sýning skal haldin.

Samtök hestamannafélaga þeirra, er gangast fyrir og stjórna landssýningu, tilnefna tvo meðdómendur fyrir sýninguna í heild, eða tvo fyrir hvorn flokk kynbótahrossa: stóðhesta og hryssur. Skrá skal sérstaka ættbók fyrir kynbótahross, sem verðlaun hljóta á sýningum samkvæmt 45., 46. og 47. gr. þessarar reglugerðar, eftir nánari reglum, sem Búnaðarfélag Íslands setur.

48. gr.

Heimilt er að reka á kostnað ríkissjóðs tvö hrossaræktarbú, annað á Norðurlandi, hitt á Suðurlandi, þar sem fram fer stofnræktun, afkvæmaprófanir og tamning. Búnaðarfélag Íslands hefur umsjón með hrossaræktarbúum þessum, og skulu þau starfa samkvæmt reglugerð eða reglum, sem ráðherra setur, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Heimilt er að veita hrossaræktarfélagum og/eða -samböndum fjárframlag til stofnræktar og afkvæmaprófana hrossa, ef ráðunautur Búnaðarfélags Íslands og stjórnir hrossaræktarsambanda og búnaðarsambanda þeirra, sem sett hafa sér búfjárræktarsamþykkt, mæla með. Árlegt framlag í þessu skyni á hverja skýrslufærða hryssu, má vera allt að kr. 300 á tamda hryssu og allt að 100 kr. á ótamda hryssu, enda hlífi sá, er framlags nýtur, ráðum og umsjá hrossaræktarráðunautar Búnaðarfélags Íslands.

V. KAFLI

Um svínarækt og alifugla.

49. gr.

Þegar Búnaðarfélag Íslands hefur ráðið til sín ráðunaut í svína- og alifuglarækt, er landbúnaðarráðherra heimilt að efna til kynbótabús í þessum greinum á bændaskólabúi eða öðru ríkisbúi, eftir því sem bezt þykir henta, að dómi Búnaðarfélags Íslands.

50. gr.

Á kynbótabúinu skal hreinrækta þau kyn alifugla og svína, sem ráðunauturinn telur rétt að rækta hér á landi. Á búinu skal vera aðstaða til framleiðslu á kyn-

bótahænsnum og öðrum alifuglum til sölu, til útungunarstöðva og framleiðenda. Yfirdýralæknir hafi heilbrigðiseftirlit með búinu.

51. gr.

Færa skal ættarskýrslur og afurða yfir svín og alifugla á kynbótabúinu eftir fyrirsögn og undir eftirliti ráðunautar Búnaðarfélags Íslands í svína- og alifuglærækt. Þá skal og gera samanburðartilraunir um fóðurþörf og afurðagetu hinna ýmsu kynja.

52. gr.

Kynbótabúið hefur rétt til að flytja inn útungunaregg til kynbóta eða tilrauna, enda sjái ráðunauturinn um, að bóúið fullnægi óskum alifuglaeigenda um að hafa til sölu fugla af þeim kynjum, sem óskað er eftir og reynsla hefur sýnt, að hentug séu til ræktunar hér á landi. Yfirdýralæknir ákveður í samráði við ráðunautinn, frá hvaða landi, höfn eða flugstöð þessi innflutningur er gerður, og skal í öllum atriðum fylgt fyrirmælum hans um framkvæmd innflutningsins.

53. gr.

Halda má einstaklings- og afkvæmasýningar fyrir svín og alifugla. Verðlaun á sýningum greiðast úr ríkissjóði eftir nánari fyrirmælum og reglum, sem ráðherra samþykkir eftir tillögum frá Búnaðarfélagi Íslands.

VI. KAFLI

Um sæðingu búfjár.

54. gr.

Búnaðarsambönd, sem vinna að kynbótum búfjár með sæðisflutningum, svo og nautgriparæktarsambönd í þeim héruðum, þar sem búnaðarsambönd sinna ekki slíku verkefni, fá styrk úr ríkissjóði til þessarar starfsemi, sem hér segir:

1. Stofnframlag $\frac{1}{3}$ hluti byggingarkostnaðar sæðingarstöðvar, þar með talin verkfæri og allur búnaður, þó ekki yfir kr. 190 000.00 á stöð.
2. Rekstrarstyrk, helming árslauna sérfræðings í búfjársæðingum, er starfar við sæðingarstöð, samanber næstu málsgrein. Laun þessara sérfræðinga skulu ákveðin af landbúnaðarráðherra að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands, og skal höfð hliðsjón af launakerfi starfsmanna ríkisins. Enn fremur skal ríkissjóður greiða kr. 25.00 á hverja sædda kú, sem fang fær, og kr. 2.50 á hverja á, sem sædd er. Styrkir þessir skulu þó eigi greiddir, nema notuð séu naut og hrútar, sem búfjarræktarráðunautar mæla með.

Sé starfssvæði sæðingarstöðvar það stórt, að reka verði jafnframt dreifingarstöð, eina eða fleiri, nýtur hún sama stofnframlags til bygginga og búnaðar, eins og aðalstöð, þ. e. $\frac{1}{3}$ hluta stofnkostnaðar, þó aldrei hærra framlags en aðalstöðin. Sama gildir um flutning sæðis til héraða, sem eigi hafa aðstöðu til að koma upp sæðingarstöðvum.

Vinni sæðingarstöð að sæðingu fleiri búfjártægunda en sauðfjár og nautgripa, greiðir ríkissjóður til þess styrk, sem landbúnaðarráðherra ákveður, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Tvö eða fleiri búnaðarsambönd eða nautgriparæktarsambönd geta sameinast um stofnun og rekstur aðalstöðvar, er annast sæðingar með sæði, geymdu á venjulegan hátt, eða djúpfrystu sæði, enda samþykki Búnaðarfélag Íslands þá tilhögun. Ef sæðingarstöð starfar ekki allt árið, skulu launagreiðslur miðaðar við þann tíma, sem hún starfar ár hvert.

Búnaðarsambönd og nautgriparektarsambönd, er ætla að koma sér upp sæðingarstöð eða dreifingarstöð, skulu sækja um það til Búnaðarfélags Íslands. Fallist stjórn félagsins á nauðsyn þess, að stöðinni sé komið upp, tilkynnir hún það hlutaðeigandi sambandi. Í þeim tilvikum, þar sem samþykki landbúnaðarráðherra komi til, skal úrskurðar hans aflað áður. Áður en framkvæmdir hefjast, skulu teikningar að aðalstöð samþykktar af Búnaðarfélagi Íslands. Staðfestir reikningar yfir byggingarkostnað og búnaðar- sendast Búnaðarfélagi Íslands, þegar framkvæmdum er lokið, og er því þá heimilt, með samþykki ráðuneytisins, að greiða stofnframlag.

Hverri sæðingarstöð skulu settar reglur um starfstilhögun, er hljóti samþykki Búnaðarfélags Íslands. Ráðuneytið getur, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands og yfirdýralækni, sett reglugerð um sæðingarstöðvar, er falli undir búfjárræktarlög, þar sem m. a. verði kveðið nánar á um búnað og aðstöðu á stöðvunum, heilbrigðiseftirlit, starfsreglur sæðingarmanna, skýrslugerð og menntun starfsmanna.

55. gr.

Stofnframlag og rekstrarstyrkur til sæðingarstöðvar greiðist því aðeins, að fyrir liggja meðmæli Búnaðarfélags Íslands. Framlag má því aðeins veita fleirum en einni sæðingarstöð í sýslu, að Búnaðarfélag Íslands mæli með því og samþykki landbúnaðarráðherra komi til hverju sinni. Sama gildir um dreifingarstöð.

Hlutur ríkissjóðs í launum sérfræðings í búfjársæðingum verður því aðeins greiddur, að stjórn Búnaðarfélags Íslands samþykki ráðningu hans. Tilhögun á launagreiðslum sé hin sama og gildir um héraðsráðunauta.

Hver sæðingarstöð skal halda skrá um notkun þeirra nauta og hrúta, sem á sæðingarstöðinni eru eða á vegum hennar, svo og skrá yfir þær kýr og ær, sem sæddar eru frá stöðinni, er tilgreini, hvaða naut eða hrútur var notaður. Skal það jafnframt fært hverju sinni á spjald, er hlutaðeigandi búfjäreigandi geymir. Krafizt getur Búnaðarfélag Íslands þess, að sæðingarstöð yfirfari skýrslur kynbótafélaga til að endurskoða, að faðerni afkvæma sé rétt skráð.

Fyrir 20. janúar ár hvert skal hafa borizt til Búnaðarfélags Íslands bráðabirgðayfirlit frá sæðingarstöðvum, búnaðarsamböndum og nautgriparektarsamböndum um starfsemi stöðvanna og fjölda sæddra kúa og áa á líðnu ári. Lokaniðurstöður um árangur sauðfjársæðinga skulu hafa borizt félaginu fyrir lok nóvembermánaðar, en fyrir lok júnímánaðar um nautgripasæðingar, og teljast þær kýr hafa fest fang, sem ekki hafa beitt upp þremur mánuðum eftir áramót. Hlutaðeigandi ráðunautar Búnaðarfélags Íslands setja nánari reglur um, í hvaða formi skýrslur og uppgjör sæðinga skulu vera.

VII. KAFLI

Um ræktun erlendra búfjarkynja og blöndun þeirra við innlent búfé.

56. gr.

Búfé af erlendum kynjum, sem flutt hefur verið til landsins samkvæmt lögum um innflutning búfjár nr. 74 28. apríl 1962 og einangrað hefur verið á sóttvarnarstöð ríkisins nægilega lengi samkvæmt ákvæðum sömu laga, skal hagnýtt sem hér segir:

1. Landbúnaðarráðuneytið sér um, að aðstaða verði á einu eða fleiri ríkishúum eða tilraunabúum til að mynda búfjarkyn eða kynbæta þau, sem fyrir eru í landinu með endurtekinni notkun búfjársæðis frá sóttvarnarstöðinni, eða semur við eitt eða fleiri búnaðarsambönd eða búfjarræktarsambönd um að taka að sér þetta viðfangsefni. Leita skal umsagnar og tillagna Búnaðarfélags Íslands um staðarval og alla tilhögun.

2. Heimilt er bændum að vinna að myndun búfjarkynja með endurtekinni notkun búfjársæðis frá sóttvarnarstöðinni, enda hliti þeir fyrirmælum Búnaðarfélags Íslands um allt, er varðar framkvæmd ræktunarinnar.
3. Heimilt er, að fengnum meðmælum Búnaðarfélags Íslands, að láta bændum í té búfjársæði frá sóttvarnarstöðinni til einblendingsræktunar og framleiðslu sláturgripa, svo og til ásetnings.

57. gr.

Skylt er sóttvarnarstöðinni að hafa samráð við búfjarræktarráðunauta Búnaðarfélags Íslands um dreifingu búfjársæðis frá stöðunni, svo og að safna skýrslum um sædda gripi samkvæmt fyrirmælum þeirra. Þeir skera úr um það, hver í sinni grein, úr hvaða karldýrum á sóttvarnarstöðinni nota skuli sæði til frjóvgunar tiltekinna kvendýra á búum þeim, sem vinna að kynbótum og myndun kynja samkvæmt 1. og 2. tölulið 56. gr.

Á búum þessum ber að hlíta fyrirmælum búfjarræktarráðunauta Búnaðarfélags Íslands um, hvernig vinna skuli að myndun hins nýja kyns eða kynja, merkingu gripanna og ættbókarfærslu. Búin senda árlega Búnaðarfélagi Íslands skýrslu um starfsemina á eyðublöðum, sem félagið lætur þeim í té.

Ráðunautum eða fulltrúum þeirra ber að hafa nákvæmt eftirlit með ræktunarstarfinu, skoða árlega kynblendingsgripi á kynbótabúunum, fylgjast með merkingu þeirra, ættbókarfærslu og skýrsluhaldi. Þeir skulu dæma gripina, lýsa ræktun þeirra og skrá athugasemdir sínar í gerðabók.

58. gr.

Þegar ráðunautur telur ræktun gripa af nýju kyni svo langt á veg komna, að ávinningur sé að nota þá til einblendingsræktunar, viðurkennir hann gripina hæfa til slíkrar notkunar utan kynbótabúsins. Aðra gripi af erlendum kynjum á kynbótabúinu má eigi selja til lífs eða nota utan þess, nema samþykki ráðunautar komi til, og þá aðeins til búa, er starfa samkvæmt ákvæðum 1. og 2. töluliðs 56. gr.

Noti sæðingarstöðvar eða búfjarræktarfélag kynblendingsgripi, sem ekki hafa hlotið viðurkenningu ráðunautar, til einblendingsræktunar, skulu framlög úr ríkissjóði samkvæmt lögum þessum eigi greidd vegna notkunar slíkra gripa.

Heimilt er búnaðarsamböndum, búfjarræktar- og nautgriparæktarsamböndum að setja sér samþykktir, er kveði nánar á um blöndun erlendra búfjarkynja við nina innlendu stofna. Samþykktir þessar ber að senda Búnaðarfélagi Íslands og öðlast gildi, er stjórn þess hefur samþykkt þær.

59. gr.

Telji ráðunautur, að innlent búfjarkyn sé blandað erlendu á þann hátt, að nætta sé á, að spillt sé kostum hins innlenda kyns, leggur hann málið fyrir stjórn Búnaðarfélags Íslands. Fallist stjórnin á rökstuðning ráðunautarins, felur hún honum að loka ættbók hins innlenda búfjarkyns til að halda því hreinu.

60. gr.

Meðan lög nr. 74 frá 28. apríl 1962 koma ekki til framkvæmda, er heimilt að nota til einblendingsræktar gripi af holdanautastofni þeim, sem til er í landinu, að fengnu leyfi Búnaðarfélags Íslands hverju sinni. Eigandi holdanauts, sem fengið hefur slíkt leyfi til einblendingsræktunar og til ásetnings, ber ábyrgð á því, að nautið og allir blendingar undan og út af því verði í svo góðri vörzlu hjá eiganda, að þessir gripir geti ekki valdið tjóni á þann hátt, að þeir blandist nautgripum annarra kýreigenda. Slík naut og blendinga út af þeim má ekki afhenda öðrum nema til slátrunar og þá í sláturhús. Kýr, sem eru blendingar undan eða út af slíkum nautum, skal ekki færa á skýrslur nautgriparæktarféлага.

Sæðingarstöðvar, sem láta af hendi holdanautasæði, skulu sjá um, að þeir kýr-eigendur, sem slíkt nautasæði nota, skuldbindi sig til að fara eftir þeim reglum, sem hér eru settar, og skulu þær hafa eftirlit með því, að þeim sé framfylgt. Láti sæðingarstöð holdanautasæði af hendi til annarrar sæðingarstöðvar eða dreifingarstöðvar, skal sú stöð, sem við sæðingu tekur og framkvæma lætur sæðingarnar, sjá um, að kýr-eigendur skuldbindi sig að fara eftir reglum þessum, og hafa á hendi eftirlit með því, að þeim sé framfylgt.

Sá, sem fær leyfi fyrir notkun á holdanauti, skal gæta þess, að flutningar nautsins og notkun þess brjóti ekki í bága við lög og reglugerð um útbreiðslu næmra sauðfjársjúkdóma og varnir gegn þeim.

Þá skal landbúnaðarráðherra hlutast til um, að komið verði á fót sérstöku búi, þar sem ræktað sé úrval af þeim holdanautastofni, sem til er í landinu. Búið standi undir umsjá og eftirliti Búnaðarfélags Íslands. Fjárhagslegur rekstur búsins skal óháður félaginu, nema sérstaklega sé um samið, en kostnað við rannsóknir ber að telja sem útgjöld samkvæmt lögum um búfjárrækt. Ráðuneytið setur nánari reglur um aðstoðu til umsjár og eftirlits Búnaðarfélags Íslands, að fengnum tilögum þess.

Yfirdýralæknir annast heilbrigðiseftirlit með gripum þeim, sem á búinu eru.

VIII. KAFLI

Um forðagæzlu og fóðurbirgðafélög.

Í kafla þessum merkir orðið „forðagæzlumaður“ þann, er hefur á hendi eftirlit með ásetningi búfjár, fóðrun og hirðingu, hvort heldur er á vegum hreppsnefndar eða fóðurbirgðafélags.

61. gr.

Í hreppi hverjum skal vera forðagæzlumaður, einn eða fleiri, er hafi eftirlit með ásetningi búfjár, fóðrun og hirðingu. Heimilt er, ef forðagæzlumenn eru fleiri en einn, að skipta hreppi á forðagæzluumdæmi, og hefur þá hver forðagæzlumaður sitt um dæmi til umsjónar. Hreppsnefnd getur fært forðagæzlumenn milli umdæma, ef ástæða þykir til, þó eigi skemur en til eins árs í senn.

62. gr.

Að loknum hreppsnefndarkosningum hverju sinni kýs eða ræður hreppsnefnd forðagæzlumann, einn eða fleiri, til næstu fjögurra ára og jafnmarga til vara. Á hún úrskurðarvald um tölu þeirra og umdæmaskiptingu. Skal þess jafnan gætt að velja til þá menn, sem þekktir eru að gætilegum ásetningi og góðri meðferð búfjár. Sé í hreppnum starfandi fóðurbirgðafélag, ræður stjórn þess forðagæzlumann.

63. gr.

Búnaðarsambönd hafa á hendi eftirlit með forðagæzlu og fóðrun, hvert á sínu sambandsvæði, og annast það ráðunautur sambandsins í búfjárrækt, svo sem við verður komið. Nú annar ekki ráðunautur starfinu að fullu vegna annarra verkefna, og ræður þá stjórn sambandsins hæfan mann honum til aðstoðar. Stjórnin semur við aðstoðarmenn um þóknun, og greiðist hún að 65 hundraðshlutum úr rikissjóði og 35 hundraðshlutum af búnaðarsambandinu.

Framlag rikissjóðs til þessa skal samþykkt af landbúnaðarráðherra að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

64. gr.

Skylt er forðagæzlumanni að fara minnst tvær ferðir um umdæmi sitt til eftirlits vetur hvern. Skal fyrri ferðinni lokið fyrir 1. nóvember og hinni síðari fyrir

lok aprílmánaðar. Skal hann athuga vandlega um tölu búfjár á hverjum stað, húsa-kost þess, fódurbirgðir, hirðingu og fóðrun og ganga úr skugga um, að fódurbirgðir þær séu fyrir hendi, sem búfjäreigandi telur sig hafa.

Forðagæzlumaður skal og við haustskoðun spyrja hvern framleiðanda garð-ávaxta um framleiðslumagn hans af kartöflum og rófum á árinu. Nú eru forðagæzlumanni ekki látnar þessar upplýsingar í té eða hann telur sig ekki hafa fengið þær réttar, og skal hann þá áætla uppskerumagnið eftir líkum og geta þess í athugasemdum.

Þegar að lokinni skoðun, ber forðagæzlumaður niðurstöður sínar undir trúnaðarmann búnaðarsambandsins, og kveður hann sér til fulltingis, komi í ljós, að búfjäreiganda skorti hús eða fóður fyrir fénað sinn, vanfóðri hann eða vanhírði. Einnig skal forðagæzlumaður tilkynna það hreppsnefnd, þegar í stað. Er þá hreppsnefnd skylt að aðvara þegar þann, er hlut á að máli, og gefa honum einnar viku frest til úrbóta. Hafi hann, að þeim tíma liðnum, ekki gert þær ráðstafanir, sem hreppsnefnd og trúnaðarmaður búnaðarsambandsins telja fullnægjandi, ber hreppsnefnd að útvega honum fóður, ráðstafa fénaði hans til fóðrunar eða lóga, ef ekki er annars úrkosta.

Búfjäreigandi sá, er hlut á að máli, ber allan kostnað af þessum ráðstöfunum. Skylt er sýslumanni að veita hreppsnefnd stuðning við þessar framkvæmdir, ef með þarf.

Hafi forðagæzlumaður grun um, að hann hafi ekki fengið rétta vitneskju um búfjártölu eða annað, sem honum ber að ganga úr skugga um, skal hann geta þess í athugasemd og vekja athygli trúnaðarmanns á því, sem leggur málið fyrir stjórn búnaðarsambandsins, ef hann telur ástæðu til.

Telji sveitar- eða búnaðarsambandsstjórn að áliðnu sumri hættu á, að heybirgðir í hlutaðeigandi hreppi eða búnaðarsambandssvæði séu ófullnægjandi vegna uppskerubrests, er sveitarstjórn, með samþykki yfirvalds, heimilt að takmarka eða hanna heysölu, unz haustskoðun hefur farð fram, og skal henni, er svo stendur á, lokið eigi síðar en 10. október. Forkaupsréttur gildir til 12. október, og jafnt fyrir héraðið í heild, að hreppnum frágengnum.

Sveitarstjórnir ábyrgjast fulla greiðslu samkvæmt sannanlegu markaðsverði fyrir það hey, sem kaup eru fest á. Verði ágreiningur um verð, kemur mat til, svo og sé um þá að ræða, er hafa heysölu að atvinnu.

65. gr.

Þegar eftir að forðagæzlumaður hefur lokið skoðun á hausti, gerir hann skýrslu um tölu búpenings, fódurforða og fódurþörf, svo og um uppskerumagn garðávaxta, á eyðublaði, er Búnaðarfélag Íslands lætur í té. Frá eyðublöðunum skal gengið í samráði við Hagstofu Íslands, sem sé jafnheimil afnot forðagæzluskýrslna til úrvinnslu. Skal skýrsla þessi gerð í tvíriti, og undirritar forðagæzlumaður bæði eintökin og einnig trúnaðarmaður viðkomandi búnaðarsambands, enda vaki hann yfir, að skýrslur þessar séu rétt gerðar og þeim skilað fullnumum á tilskildum tíma.

Forðagæzlumaður heldur öðru eintaki skýrslunnar til eigin nota og varðveizlu, en skili því til sveitarstjórnar í lok hvers kjörtímabils. Hitt eintakið sendir hann Búnaðarfélagi Íslands þegar að lokinni skoðun og athugun trúnaðarmanns.

Þá er forðagæzlumaður fer um undæmi sitt til skoðunar síðari hluta vetrar, sbr. 1. málsg. 64. gr., skal hann rita athugasemdir um fódurbirgðir og ástand búpenings á skýrslu sína frá næstliðnu hausti og tilkynna Búnaðarfélagi Íslands niðurstöður skoðunarinnar, hvort tveggja samkvæmt nánari fyrirmælum félagsins.

Hreppsnefnd semur um þóknun fyrir forðagæzlu, og greiðist hún úr sveitar-sjóði.

66. gr.

Heimilt er sveitarfélagi að stofna fóðurbirgðafélag. Tilgangur fóðurbirgðafélags er að tryggja það, að til sé á haustnóttum sá fóðurforði fyrir búfé félagsmanna, sem nægi í harðasta vetri, hafa eftirlit með því, að það sé þannig fódrað og hirt, að því líði sem bezt og gefi sem mestan arð.

Stjórn fóðurbirgðafélags sér um forðagæzlu, sem fullnægir ákvæðum 64. og 65. gr., og að fóðurbirgðir séu skoðaðar eins oft og þurfa þykir. Skal hin fyrsta skoðun ætíð fara fram fyrir 1. nóvember sbr. 64. gr.

67. gr.

Þegar stofna skal fóðurbirgðafélag, boðar sveitarstjórn til almenns sveitarfundar með nægum fyrirvara og leggur fram uppkast að samþykkt fyrir félagið. Atkvæðisrétt á fundinum hafa allir þeir, sem fénað hafa á fódrum og eru fjár síns ráðandi. Sé fundur lögmætur og nái uppkastið samþykki $\frac{2}{3}$ hluta atkvæðisbærra fundarmanna, skal stofna félagið, og er þá uppkastið bindandi fyrir alla hrepps-búa, enda hafi verið tekið fram í fundarboði, að þetta mál yrði rætt og um það greitt atkvæði. Samþykkt fundarins skal leggja fyrir næsta sýslufund. Fallist sýslufundur á samþykkt fóðurbirgðafélagsins óbreytta, sendir sýslumaður hana landbúnaðarráðuneytinu til staðfestingar. Breyti sýslufundur samþykktinni, skal bera hana með áorðnum breytingum undir atkvæði á lögmætum hreppsfundi á sama hátt og hið fyrra sinni. Fallist fundurinn á samþykktina þannig breytta, skal hún endursend sýslumanni, er framsendir hana til ráðuneytisins. Að öðrum kosti er samþykktin fallin, nema gerðar séu á henni breytingar, og skal þá leggja hana fyrir sýslufund að nýju og fara með á sama hátt og ný samþykkt væri.

Telji landbúnaðarráðherra samþykkt, sem honum hefur verið send til staðfestingar, brjóta í bága við grundvallarreglur laga eða rétt manna, endursendir hann samþykktina án staðfestingar og færir til synjunarástæður. Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birtingu hennar og tiltekur, hvenær hún öðlast gildi. Gildir hún upp frá því fyrir alla þá, er búa í því sveitarfélagi, sem hún er gerð fyrir.

Samþykkt, sem ráðherra hefur staðfest, má ekki breyta, nema með sé farið á sama hátt og til nýrrar skyldi eft.

68. gr.

Fóðurbirgðafélagi stýrir þriggja manna stjórn. Eru tveir kosnir af aðalfundi félagsins til fjögurra ára og jafnmargir varamenn; hinn þriðja kys sveitarstjórn til sama tíma, og er hann formaður félagsins. Skal kjöri hans lokið fyrir þann aðalfund, sem stjórnina kys. Stjórn félagsins sér um allar fjárreiður þess og framkvæmdir, og eru skuldbindingar hennar bindandi fyrir félagið. Hún færir til bókar reikninga félagsins, ályktanir og aðrar gerðir.

69. gr.

Fóðurbirgðafélag, sem stofnað er samkvæmt búfjárræktarlögum og fullnægir fyrirmælum þeirra, nýtur árlegs framlags úr ríkissjóði, kr. 120.00 á hvern félagsmann. Þá leggur og sveitarsjóður fram kr. 550.00 á hvern félagsmann, og greiðist það framlag með jöfnum greiðslum á eigi lengri tíma en 10 árum. Enn fremur greiða búfjáreigendur og aðrir þeir, sem hafa fódurpening í vörzlu, árlega gjald til félagsins sem hér segir:

a. Fyrir hvern nautgrip	kr. 8.00
b. Fyrir hvert hross	— 4.00
c. Fyrir hverja sauðkind	— 1.00

Gjöld þessi eru lögtakskræf.

70. gr.

Skýlt er fódurbirgðafélagi að stofna sjóð og leggja í hann tekjuafgang hvers árs. Stjórn félagsins veitir félagsmönnum lán úr sjóðnum til fódurkaupa, ef þörf er á. Hrökkvi sjóður félagsins ekki til, er félaginu heimilt lán úr Bjargráðasjóði til þess, er á skortir, þó ekki meira en nemur séreign hreppsins í sjóðnum, gegn 5% ársvöxtum og endurgreiðslu innan 5 ára.

Hreppsnefnd ábyrgist bráðabirgðalán og rekstrarlán fyrir félagið.

Til tryggingar láni, er stjórn fódurbirgðafélags eða hreppsnefnd veitir félagsmönnum eða hreppsbúum til bjargar bústofni þeirra frá yfirvofandi fellu, er bústofn að lögveði fyrir láninu, unz það er að fullu greitt, þó ekki lengur en 2 ár frá lánþökudegi. Eigi má lánþegi selja bústofn sinn eða ráðstafa á annan hátt úr eigu sinni frekar en svo, að eftir sé næg trygging í eftirstöðvum hans með vöxtum og kostnaði. Lögveð þetta gengur fyrir öllum öðrum veðböndum.

71. gr.

Gjalddagi iðgjalda er 1. desember. Reikningsár félagsins er almanaksár, en skýrsluár frá 1. október til jafnlengdar næsta ár.

72. gr.

Þegar sjóður félagsins er orðinn það gildur, að hann nemur kr. 4000.00 á hvern félagsmann, er félaginu heimilt með aðalfundarsamþykkt að létta af iðgjöldum samkvæmt 69. gr. að nokkru eða öllu leyti.

73. gr.

Fyrir lok júlímánaðar ár hvert sendir stjórn fódurbirgðafélags Búnaðarfélagi Íslands skýrslu um félagsstarfið, eftir því sem tekið er fram í samþykkt félagsins og Búnaðarfélag Íslands ákveður. Framlag rikissjóðs greiðist, þegar er reikningar og skýrslur félagsins hafa borizt Búnaðarfélagi Íslands.

74. gr.

Búnaðarfélag Íslands getur, ef ráðherra óskar, krafist forðagæzlumenn hvenær sem er um skýrslur varðandi fóduröflun og fódurbirgðir.

75. gr.

Vilji búfjáreigandi eigi hlíta ráðstöfunum forðagæzlumanns, hreppsnefndar eða stjórnar fódurbirgðafélags eða hefur þær engu, en fénaður hans líður eða fellur sakir fódurskorts, hirðuleysis eða harðýðgi, að áliti forðagæzlumanns eða trúnaðarmanns búnaðarsambandsins, er þessum aðiljum skýlt að tilkynna það sýslumanni tafarlaust, ásamt öllum málavöxtum, eða hreppstjóra, sem tilkynnir það aftur sýslumanni þegar í stað.

76. gr.

Sá, er sekur verður um illa meðferð á skepnum samkvæmt 75. gr., skal sæta sektum frá kr. 5000.00 til kr. 50 000.00 eða einföldu fangelsi allt að 6 mánuðum. Vanræki forðagæzlumaður, hreppsnefnd eða stjórn fódurbirgðafélags að gera sýslumanni eða hreppstjóra aðvart um ómannúðlega meðferð á skepnum, sem þessir aðilar verða áskynja um, varðar það sektum.

IX. KAFLI
Almenn ákvæði.

77. gr.

Halda má héraðssýningar fyrir búfé, annað en hross, þegar búnaðarsamband eða búfjárræktarsamband óskar þess og Búnaðarfélag Íslands samþykkir, enda brjóti það eigi í bága við gildandi ákvæði um takmörkun á flutningi búfjár milli staða. Fleiri sambönd en eitt geta staðið sameiginlega að héraðssýningu, en einnig er heimilt að halda sýningu á fleiri en einum stað á búnaðarsambandssvæði, ef sérstakar ástæður mæla með því. Sýningar þessar skulu að jafnaði haldnar eftir hreppasýningar í hverju héraði, en þó getur Búnaðarfélag Íslands, ef sérstaklega stendur á, fallizt á sýningu þess á milli. Hver sýning getur eftir atvikum verið á einni búfjártegund eða fleiri. Umsóknir um héraðssýningar skulu hafa borizt Búnaðarfélagi Íslands fyrir 1. maí ár hvert.

Búfjárræktarráðunautar Búnaðarfélags Íslands setja dómstiga og reglur um viðurkenningar á búfé, hver í sinni grein. Komi til sýningar á öðru búfé en nautgripum og sauðfé, skal Búnaðarfélag Íslands leita staðfestingar landbúnaðarráðuneytisins á verðlaunaveitingum vegna þeirra.

Flokkar nautgripa, sem sýna má á héraðssýningum, eru:

1. Fyrstu verðlauna naut, sem sýnd eru með afkvæmum. Viðurkenningar á þeim eru tvenns konar: heiðursverðlaun fyrir afkvæmi og héraðsverðlaun fyrir afkvæmi. Til að koma til álita með viðurkenningu heiðursverðlauna, þarf að sýna með nautinu 12 dætur þess og tvo syni, sem öll hafi hlotið viðurkenningu á sýningum, en 6 dætur, hvað tekur til héraðsverðlauna.
2. Annarra verðlauna naut á aldrinum eins til sex ára, sem geta hlotið viðurkenninguna: héraðsverðlaun fyrir byggingu.
3. Kýr, sem hlotið hafa heiðursverðlaun á hreppasýningum, er sýndar séu með sömu afkvæmum, og halda þær þeirri viðurkenningu.
4. Kýr, sem hlotið hafa I. verðlaun af 1. gráðu, og má sýna með þeim afkvæmi, sem viðurkenningu hafa hlotið. Kýr þessar hljóta I. gráðu viðurkenningu. Takmarka má tölu þessara gripa á sýningu, ef nautgriparræktarráðunaut finnst ástæða til.
5. Aðrar kýr, sem hlotið hafa viðurkenningu á hreppasýningu og fengið óvenju háar og jafnar einkunnir fyrir byggingu. Kýr þessar geta hlotið héraðsverðlaun fyrir byggingu, og má flokka þær eftir aldri í tvo eða fleiri flokka. Hámarkstala sýndra kúa í þessum flokki sé 1 fyrir hverjar 50 kýr, sem sýndar voru á hreppasýningum á sama svæði, en takmarka má tölu þeirra í allt að 1 fyrir hverjar 500, ef nautgriparræktarráðunautur telur ástæðu til.

Verðlaun á nautgripi á héraðssýningu mega hið hæsta vera:

1. Heiðursverðlaun á naut fyrir afkvæmi kr. 6000.00.
2. Héraðsverðlaun á naut fyrir afkvæmi kr. 2500.00.
3. Héraðsverðlaun á naut fyrir byggingu kr. 1000.00.
4. Heiðursverðlaun á kýr fyrir afkvæmi kr. 1500.00.
5. Fyrsta gráðu verðlaun á kýr kr. 500.00.
6. Héraðsverðlaun á kýr fyrir byggingu kr. 500.00.

Flokkar sauðfjár, sem sýna má á héraðssýningu, eru:

1. Hrútar, sem einstaklingar, er valdir eru á sýninguna að aflokinni hreppasýningu. Senda má einn hrút fyrir hverjar 1000 vetrarfóðraðar kindur í fjárfáum sveitum, en einn eftir hverjar 1500 í fjármörgum sveitum. Hrútarnir dæmast í þrjá flokka: I. heiðursverðlaun, I. verðlaun A og I. verðlaun B.

2. Hrútar og ær með hóp afkvæma á ýmsum aldri af báðum kynjum. Afkvæmahópar fá viðurkenningu innbyrðis eftir gæðaröðum, og dæmast hrútar með afkvæmum sér og ær sér.

Sauðfjárræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands setur reglur um einstaklingsfjölda, sem fylgja þarf hverjum afkvæmahóp.

Verðlaun á sauðfé á héraðssýningu mega hæst vera:

I. heiðursverðlaun á hrút	kr. 1000.00.
I. verðlaun A á hrút	— 600.00.
I. verðlaun B á hrút	— 300.00.

Þá má og veita verðlaun fyrir ákveðna eiginleika, svo sem ullargæði, einnig aukaverðlaun á tvo beztu hrúta á sýningunni og sveitarverðlaun fyrir jafnbezta hrúta á sýningunni. Afkvæmahópar verðlaunast eftir gæðum, tveir úr hvorum flokki hverju sinni, og skal verðlaunaupphæð bezta afkvæmahóps eigi vera hærri en kr. 1200.00. Aðrar verðlaunafjárhæðir skulu ákveðast af dómnefnd, þó engin hærri en kr. 600.00.

Hlutaðeigandi ráðunautar Búnaðarfélags Íslands skulu vera formenn dómnefnda á héraðssýningum, ef við verður komið, ella aðrir í þeirra stað, valdir af félaginu. Heimahérað leggur til tvo meðdómendur og ber allan kostnað af störfum þeirra.

Verðlaun á héraðssýningum greiðast að $\frac{2}{3}$ hlutum úr ríkissjóði, en að $\frac{1}{3}$ hluta af ræktunarsamtökum viðkomandi búfjártegundar, ef til eru, ella úr sýslusjóðum. Búnaðarfélag Íslands setur nánari reglur um skipan héraðssýninga, ef ástæða þykir til.

78. gr.

Á framlög þau, er ákveðin eru í reglugerð þessari, skal greiða verðlagsuppbót samkvæmt vísitölu, er sýni breytingar á tilkostnaði framkvæmda frá meðalkostnaði þeirra á árinu 1964. Hagstofa Íslands ákveður grundvöll vísitölu þessarar í samráði við Búnaðarfélag Íslands, og reiknar hún hana síðan árlega, miðað við meðalkostnað hvers árs. Búnaðarfélag Íslands annast allar greiðslur ríkissjóðs samkvæmt reglugerð þessari.

Fyrirmæli fyrri málsliða þessarar gr. um greiðslu verðlagsuppbóta á framlög gilda frá og með framkvæmdum ársins 1965.

79. gr.

Nánari reglur, er taka til sýninga búfjár og viðurkenninga, er Búnaðarfélag Íslands setur samkvæmt reglugerð þessari, skulu að öðru jöfnu gilda hverja sýningarumferð um landið.

80. gr.

Verði árgreiningur um skilning á ákvæðum þessarar reglugerðar, sker landbúnaðaráðherra úr, og er það fullnaðarúrskurður. Ákvæði reglugerðar þessarar varðandi hreppa og hreppsnefndir taka og til bæjarfélaga og bæjarstjórna að breyttu breytanda.

81. gr.

Brot gegn reglugerð þessari eða öðrum fyrirmælum, sem sett kunna að verða samkvæmt lögum um búfjárrækt nr. 21, 24. apríl 1965, varða sektum kr. 5000.00 til kr. 50 000.00, nema þyngri refsing liggji við samkvæmt öðrum lögum. Sektarfé rennur í sjóð þess búnaðarfélags, þar sem brot var framið.

Með mál út af brotum gegn reglugerð þessari skal farið að hætti opinberra mála.

82. gr.

Reglugerð þessi, sem sett er samkvæmt lögum um búfjárrækt nr. 21, 24 apríl 1965, öðlast þegar gildi. Jafnframt er úr gildi felld reglugerð nr. 74, 17. apríl 1950, um búfjárrækt.

Reglugerðin birtist til eftirbreytni öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Ákvæði til bráðabirgða.

Meðan ákvæði 49. gr. um stofnun kynbótabús í svína- og alifuglarækt kemur ekki til framkvæmda, er landbúnaðarráðherra heimilt, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands, að viðurkenna bú, sem nú starfa á vegum opinberra aðila eða eru í einkaeign, sem kynbótabú í svína- og alifulgarækt, er annaðhvort séu sameiginleg eða fyrir hvora grein um sig, og standi undir eftirliti og hlíti ráðum hlutaðeigandi ráðunautar félagsins. Hann skal í samráði við stjórn Búnaðarfélags Íslands setja reglur um skilyrði fyrir viðurkenningu á slíkum búum, er m. a. kveði á um skýrsluhald, útungunarstarfsemi og heilbrigðiseftirlit. Bú, sem viðurkennd hafa verið sem kynbótabú í alifuglarækt, hafa rétt til að flytja inn útungunaregg til kynbóta, enda sé að öllu farið eftir ákvæðum 52. gr. um innflutninginn. Landbúnaðarráðherra staðfestir útnefningu kynbótabúa samkvæmt ákvæðum þessum og getur afturkallað hana, telji Búnaðarfélag Íslands, að búin fylgi ekki settum reglum.

Landbúnaðarráðuneytið, 31. ágúst 1967.

Ingólfur Jónsson.

Þorv. K. Þorsteinsson.

17. ágúst 1967.

Nr. 140.

G J A L D S K R Á

fyrir Rafveitu Akraness.

Gildir frá og með 1. jan. 1967.

1. KAFLI

Raforkusala.

Rafveita Akraness selur raforku á þann hátt og við því verði, sem hér segir:

I. Almenn notkun:

1. Um kwst.mæli á 125 auru hverja kwst., auk fastagjalds, er reiknast þannig:

A.1. Til lýsingar:

190 aurar á mánuði af hverjum m² gólfplatar í rúmi því, sem lýsa skal. — Þó skal aðeins reikna helming gólfplatar til gjalda í geymslum og göngum o. þ. h.

B.1. Til heimilisnotkunar:

10 krónur á mánuði fyrir hvert herbergi, sem ætlað er til íbúðar, og eldhús. Herbergi sem er minna en 5 m² skal reikna sem hálf, en stærra en 25 m² sem tvö.

C.1. Til véla:

35 krónur á mánuði fyrir hvert kw í ástimpluðu rafafli fastra vinnuvéla.